

Ympäristöraportti 2022

RIIHIMÄKI

Riihimäen kaupunki
ympäristönsuojelu 2023

Riihimäen kaupunki 2023

Riihimäen kaupunki
PL 125
11101 Riihimäki

www.riihimaki.fi

Tilaukset: Tietotupa p. 019 758 4040

Kuvat:

Riihimäen kaupungin kuva-arkisto ellei tosin mainita

ISBN:

978-952-7357-12-5 Sidottu

978-952-7357-13-2 pdf

Painopaikka: Riihimäen kaupungin monistamo

SISÄLLYSLUETTELO:

ESIPUHE 3

YLEISTIETOA RIIHIMÄESTÄ 5

KAUPUNGIN YMPÄRISTÖVASTUU 6

YMPÄRISTÖJÄRJESTELMÄ KOORDINOI TOIMINTAA 6

YMPÄRISTÖPOLITIIKAN TOTEUTUMINEN VUONNA 2022 8

HIILINEUTRAALI ENERGIANTUOTANTO JA -KULUTUS 9

KESTÄVÄ LIIKKUMINEN JA EKOTEHOKAS KAUPUNKIRAKENNE 15

LUONNONVAROJEN KESTÄVÄ KULUTUS JA KIERTOTALOUS 22

MONIMUOTOINEN LUONTO JA VIIHTYISÄ ELINYMPÄRISTÖ 28

VASTUULLINEN RIIHIMÄKELÄINEN 32

RIIHIMÄEN YMPÄRISTÖN TILA 37

YHTEENVETO JA KEHITTÄMISTARPEITA 40

ESIPUHE

Tämä on Riihimäen kaupungin vuosittainen ympäristöraportti, jossa kerrotaan vuoden 2022 tapahtumista ja kuvataan ympäristöpolitiikan toteutumista. Ympäristöraportti on osa kaupungin ympäristöjärjestelmää ja se laaditaan vuosittain osana tilinpäätösasiakirjoja.

Ympäristöasioihin panostaminen on ollut Riihimäen kaupungin strateginen valinta jo 1990-luvun alusta lähtien. Ympäristöasiat ovat Riihimäellä myös osana päätöksentekoa. Ympäristöasioiden mittaaminen, esittäminen ja seuraaminen raportin muodossa osana tilinpäätöstä kertoo selkeästi nykytilan ja kehityssuunnan.

Vuoden 2022 merkittäviin tekoihin kuului uusi kaupunkistrategia sekä sen pohjalta laadittu ympäristöpolitiikka. Strategiassa on vahvana esillä myös tavoitteet päästöttömästä, jätteettömästä ja kestävää kulusta edistävästä kaupungista. Ympäristöpolitiikan ja strategian kytkös on aiempaa vahvempi ja päivitetty ympäristöpolitiikka sekä toimenpideohjelma suuntaavat toimintaa kohti strategian mukaisia tavoitteita.

Kaupungin hankinnat ovat yksi tärkeistä vastuullisen vaikuttamisen keinoista. Vuosina 2021–2022 on kehitetty hankintojen kokonaiskoordinaatiota sekä KEINO-akatemioiden avulla lisätty osaamista hiilineutraalien ja kiertotalouden mukaisten hankintojen osalta. Nämä ovat erittäin tärkeitä askeleita kohti kestäviä, vastuullisia hankintoja ja strategian mukaista kestävän kasvun kaupunkia.

Riihimäellä on suuri potentiaali nousta esimerkillisen resurssiviisaaksi ja kestäväksi kaupungiksi, jonka tiiviissä ja vastustamattomassa ilmapiirissä asukkaat viihtyvät ja jossa sekä palvelut että luonto ovat helposti saavutettavia. Riihimäen ainutlaatuinen, asukkaita lähellä sijaitseva upea luonto sekä todellisen vartin kaupungin miljöö kaupunkipyörineen luovat mahdollisuuden mielekkääseen arkeen!

Ympäristöraporttia kootaan koko kaupunkiorganisaation yhteistyönä. Tänäkin vuonna raportointiin osallistui kymmeniä ihmisiä, joiden työn ansiosta olemme saaneet koottua kattavan katsauksen Riihimäen ympäristötyöhön. Kiitämme teitä kaikkia arvokkaasta avustanne!

Riihimäellä 20.4.2023

Jouni Eho
kaupunginjohtaja

Elina Mäenpää
ympäristöjohtaja

SANASTO

CIRCWASTE

Suomen Ympäristökeskuksen koordinoima EU LIFE IP -hanke, joka edistää tehokasta materiaalivirtojen käyttöä, jätteen synnyn ehkäisyä ja resurssien hallinnan konsepteja. Tavoitteena on toteuttaa valtakunnallista jätesuunnitelmaa (VALTSU) ja luotsata Suomea kohti kiertotaloutta. Riihimäki on yksi hankkeen kymmenestä edelläkävijäkaupungista. Lisätietoja:
https://www.materiaalitkiertoon.fi/fi-FI/Circwaste

FISU

Finnish Sustainable Communities, edelläkävijäkuntien verkosto, joka tavoittelee hiilineutraalisuutta, jätteettömyyttä ja globaalisti kestävää kulutusta vuoteen 2050 mennessä. Riihimäki liittyi Fisu-verkostoon vuonna 2017. Lisätietoja: https://www.fisunetwork.fi/fi-FI/Tietoa_Fisusta

Kiertotalous

Talousmalli, jossa tuotteiden, komponenttien ja materiaalien arvo säilyy ja pysyy kierrossa mahdollisimman pitkään. Jätettä ei synny, vaan materiaalit käytetään uusien tuotteiden raaka-aineina. Arvontuotanto tapahtuu yhä enemmän aineettomasti, tuotteita korvataan erilaisilla palveluilla ja esineitä sekä resursseja jaetaan omistamisen sijaan.

Resurssiviisaus

Resurssien (luonnonvarat, raaka-aineet, energia, tuotteet ja palvelut, tilat, aika ja osaaminen) viisas ja hukkaamaton, hyvinvointia sekä kestävää kehitystä edistävä käyttö. Toiminta ja tuotanto sopeutetaan maapallon kantokyvyn ja luonnonvarojen riittävyyden raameihin.

Ympäristöjärjestelmä

Sovittu tapa, jonka avulla ympäristöasiat sisällytetään kaupungin hallintokuntien ja työyksiköiden tavanomaiseen toimintaan ja sen suunnittelu-, toteutus- ja seurantamenettelyihin. Järjestelmän avulla toteutetaan kaupungin ympäristöpolitiikkaa.

Ympäristöpolitiikka

Koko kaupungin ja kaikkien sen hallintokuntien ympäristönsuojelutyötä ohjaava sitoumus. Ympäristöpolitiikka sisältää ympäristöpäämäärät sekä toimenpideohjelman, jotka hallintokunnat ottavat huomioon toiminnassaan ja sen suunnittelussa ja seurannassa. Kaupunginvaltuusto vahvistaa ympäristöpolitiikan valtuustokausittain. Riihimäen ympäristöpolitiikka on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 6.6.2022 ja se löytyy kokonaisuudessaan täältä: *https://www.riihimaki.fi/vaikuta-ja-tutustu/resurssiviisas-riihimaki/*

Ympäristöpäämäärät

Kaupungin ympäristöpolitiikassa määritetyt aihealueet, joiden suhteen kaupunki haluaa parantaa toimintaansa. Päämäärät otetaan huomioon hallintokuntien toiminnassa ja ympäristöohjelmissa. Riihimäen ympäristöpolitiikassa esitetyt resurssiviisauden päämäärät ovat hiilineutraali energiantuotanto ja –kulutus; kestävä liikkuminen ja ekotehokas kaupunkirakenne; luonnonvarojen kestävä kulutus ja kiertotalous; monimuotoinen luonto ja viihtyisä elinympäristö; sekä vastuullinen riihimäkeläinen.

Ympäristövaikutus

Ihmisen toiminnasta aiheutuvan muutoksen hyvä tai huono vaikutus ympäristössä, esimerkiksi ilman epäpuhtauksien lisääntyminen liikenteen seurauksena. Toimintaansa kehittämällä kaupunki pyrkii vähentämään haitallisia ympäristövaikutuksiansa ja vahvistamaan myönteisiä vaikutuksiansa.

YLEISTIETOA RIIHIMÄESTÄ

Väkiluku 28 375

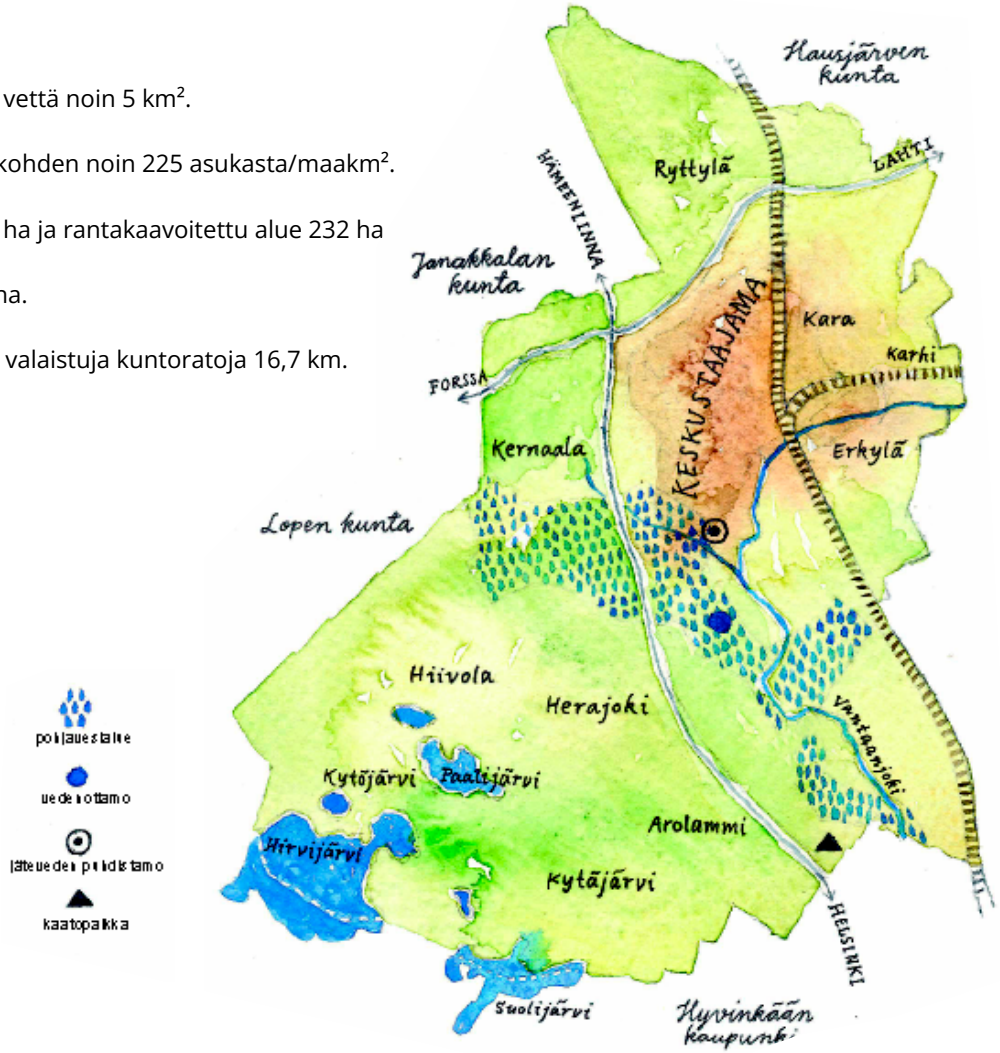
Pinta-ala noin 126 km², josta vettä noin 5 km².

Väestötiheys maapinta-alaa kohden noin 225 asukasta/maakm².

Asemakaavoitettu alue 2408 ha ja rantakaavoitettu alue 232 ha

Luonnonsuojelualuetta 245 ha.

Kaupungin kunnossapitämiä valaistuja kuntoratoja 16,7 km.

Riihimäki on tiivis eteläsuomalainen kaupunki, jonka asukkaista noin 95 % asuu 3 kilometrin etäisyydellä rautatieasemasta. Kaupunki sijaitsee I ja II Salpausselän välissä. Kaupungin luontoon sisältyy monipuolisesti metsiä, soita ja vesistöjä. Maisemallisesti Riihimäki kuuluu Hämeen viljely- ja järvimaahan. Riihimäellä suhteellinen korkeusvaihtelu on 30–75 metriä ja alue on luonteeltaan mäkimaastoa. Korkein kohta on Hatlamminmäellä, 165 metriä merenpinnan yläpuolella.

Etelä-Suomen oloihin soita on Riihimäellä tavallista enemmän, lähes 10 prosenttia, ja ne ovat monipuolisia sekä suotyypeiltään että kooltaan. Riihimäelle on ominaista vesistöjen niukkuus. Kaupungin kaikki viisi järveä sijaitsevat lounaisosissa, jonka lisäksi eri puolilla kaupunkia on kymmenkunta pienempää lampea. Vantaanjoki virtaa Riihimäen kaakkois- ja eteläosassa ja sillä on kaksi sivujokea, Paalijoki ja Herajoki. Näiden lisäksi kaupungin pohjoisosissa virtaa Riihiviidanoja Punkanjokeen ja edelleen Puujokea pitkin pohjoiseen.

Riihimäen maaperä koostuu pääosin moreeniselänteiden täplittämästä savikosta. Kasvillisuuden osalta Riihimäki kuuluu eteläboreaalisen vyöhykkeen lounaisosaan, vuokkovyöhykkeeseen. Muun Etelä-Hämeen tavoin lounainen vaikutus kasvistossa on selvä, esimerkiksi valko- ja sinivuokko ovat yleisiä. Metsistä kuusivaltaiset, lehtomaiset kankaat ovat yleisimpiä, mutta metsiä esiintyy karuista kankaista reheviin lehtoihin asti.

KAUPUNGIN YMPÄRISTÖVASTUU

Kuntalain mukaan kunta on osaltaan vastuussa asukkaidensa hyvinvoinnista ja kestävän kehityksen edistämisestä alueellaan (Kuntalaki 410/2015 1 §). Kunnanhallitus johtaa toimia ympäristönsuojelun huomioon ottamiseksi kunnan toiminnassa (Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta 64/1986 4 §).

Kaupungin vastuu ympäristöstä on lakisääteinen tehtävä. Kuntalaissa, laissa kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta, ympäristönsuojelulaissa, maankäyttö- ja rakennuslaissa, jätelaissa ja monissa muissa säädöksissä annetaan kunnan vastuulle lakisääteisiä ympäristönsuojeluun ja kestävän kehityksen edistämiseen liittyviä tehtäviä.

Lakien asettamat vaatimukset ovat vähimmäisvaatimus kunnan toiminnalle. Lakisääteisten vaatimusten täyttämisen lisäksi Riihimäen kaupunki edistää ympäristönsuojelua monin vapaaehtoisin keinoin.

YMPÄRISTÖJÄRJESTELMÄ KOORDINOI TOIMINTAA

Riihimäen kaupungin organisaatiossa ympäristön hyväksi tehtävät toimet koordinoidaan ympäristöjärjestelmän avulla. Kaupungin ympäristöjärjestelmä on kevennetty, käytännönläheinen versio kansainvälisen ISO 14001 -standardin mukaisesta ympäristöjärjestelmästä.

Ympäristöjärjestelmän ytimenä on valtuustokausittain vahvistettava ympäristöpolitiikka ympäristöpäämäärineen ja toimenpideohjelmineen. Nykyinen ympäristöpolitiikka tuli voimaan 6.6.2022. Ympäristöpolitiikka on luettavissa Riihimäen kaupungin internetsivuilla osoitteessa: *https://www.riihimaki.fi/vaikuta-ja-tutustu/resurssiviisas-riihimaki/*

Toimialat ottavat ympäristöpolitiikan huomioon kaikessa toiminnassaan ja talouden suunnittelussa. Luottamushenkilöelimet seuraavat ympäristöpolitiikan toteutumista tilinpäätöskäsittelyn yhteydessä. Eri toimialojen edustajista koostuva ympäristötiimi koordinoi ympäristöjärjestelmätyötä. Kaupungin johtoryhmä ohjaa ympäristöjärjestelmän toteuttamista ja kehittämistä vuosittain tehtävän johdon katselmuksen avulla.

Toimialoilla tehdyt toimenpiteet ja saavutetut tulokset kirjataan vuosittain ympäristöraporttiin. Raportin avulla voidaan seurata ympäristöpolitiikan toteutumista ja kaupungin ympäristötyön kehittymistä. Ympäristöraportti jaetaan valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä.

Käräjäkoski

Kehittäminen
RIIHIMÄEN YMPÄRISTÖPOLITIIKKA 2030: Resurssiviisas Riihimäki
Ympäristöpäämäärät:
- Hiilineutraali energiantuotanto ja –kulutus
- Kestävä liikkuminen ja ekotehokas kaupunkirakenne
- Luonnonvarojen kestävä kulutus ja kiertotalous
- Monimuotoinen luonto ja viihtyisä elinympäristö
- Vastuullinen riihimäkeläinen
Kaupungin toiminnan kehittäminen:
Ympäristöasioiden huomioon ottaminen kaikessa toiminnassa
Merkittävien ympäristönäkökohtien huomioiminen omassa toiminnassa:
- Materiaalitehokkuus ja hankinnat
- Luonnon monimuotoisuus ja elinympäristö
- Energian käyttö ja ilmastonmuutos
- Ekologisesti kestävä kaupunkirakenne ja liikenne
- Ympäristötietoisuus
- Ympäristöriskit
Sidosryhmiin vaikuttaminen
(asukkaat, yritykset, yhteisöt, järjestöt jne.)
Tiedon ja yhteistyön lisääntyminen
Asenteiden muutos
Toimintatapojen muuttuminen
Resurssiviisauden ja kiertotalouden tiekarttatyö, FISU, Circwaste -hanke, kiertotalousklusteri, yleiskaava, Siisti Riksu, Ekoarki, Reilun kaupan kaupunki -kampanja
Seuranta, raportointi
Päästöttömyys, jätteettömyys, luonnonvarojen kestävä kulutus
Pilaantumisen ennaltaehkäisy ja ympäristön tilan paraneminen

YMPÄRISTÖPOLITIIKAN TOTEUTUMINEN VUONNA 2022

Riihimäen kaupungin toimialojen johtoryhmät sekä merkittävät tytäryhtiöt (Riihimäen Vesi, Riihimäen Kotikulma, Riihimäen Kaukolämpö ja Riihimäen Tilat ja Kehitys) ovat arvioineet ympäristöpolitiikan toteutumista. Seuraavassa esitetään Riihimäen kaupungin ympäristöpäämäärittäin arviot ympäristöpolitiikan toteutumisesta, esimerkkejä toteutuneesta toiminnasta sekä kehitystä kuvaavia mittareita.

Riihimäen kaupunginvaltuuston vahvistamat päätavoitteet ovat FISU-edelläkävijäkuntien yhteiset tavoitteet: päästöttömyys, jätteettömyys ja globaalisti kestävä kulutus vuonna 2050. Välitavoitteina vuodelle 2030 ovat 80 % päästövähennys verrattuna vuoden 2007 tasosta, kotitalousjätteen määrän väheneminen ja kierrätysasteen kasvu 65 %:iin sekä kulutusperäisen hiilijalanjäljen puolittaminen verrattuna vuoden 2005 tasoon.

Kalatonlammi

HIILINEUTRAALI ENERGIANTUOTANTO JA -KULUTUS

TAVOITETILA VUONNA 2030

- Riihimäen tavoitteena on hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä. Käytännössä se saavutetaan vähentämällä kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 2007 tasoon verrattuna ja kompensoimalla loput päästöt.
- Riihimäen kaupunki käyttää pääasiallisesti uusiutuvilla energialähteillä tuotettua energiaa. Vuoteen 2030 mennessä uusiutuvan energian osuus kaupungin käyttämästä energiasta on vähintään 75 %. Hajautettu uusiutuvan energian tuotanto on lisääntynyt Riihimäellä. Kaukolämpö, aurinkoenergia, maalämpö ja lämpöpumput ovat uusien rakennusten pääasialliset energianlähteet.
- Energiatehokkuussopimuksen toimenpiteet on toteutettu ja tavoitteet on saavutettu. Fossiilinen erillislämmitys kaupungin omistamissa kiinteistöissä on loppunut. Tehovaihteluita tasataan kysyntäjoustojen ja muiden uusien toimintamallien avulla.
- Riihimäen kaupunki edistää toimillaan yritysten mahdollisuuksia hiilineutraaliin toimintaan ja innovatiivisiin ratkaisuihin.

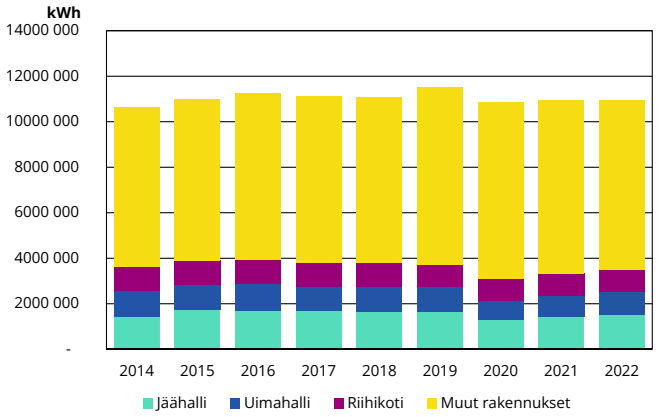
TOTEUTUNEITA JA KÄYNNISTYNEITÄ ASIOITA VUONNA 2022:

- Ympäristöpolitiikan päivitys hyväksyttiin valtuustossa 6.6.2022. Uusi kaupunkistrategia RakasRiksu2035 ja ympäristöpolitiikka Resurssiviisas Riihimäki 2030 ovat aiempaa paremmin kytköksissä toisiinsa.
- Hämeen ilmastovahti otettiin käyttöön.
- Kaupunki osallistui astetta alemmas -kampanjaan laskemalla kiinteistöissä lämpötilaa, poistamalla käytöstä saunoja ja optimoimalla valaistusta ja ilmanvaihtoa.
- Kaupungin kasvihuonekaasupäästöjä seurataan vuosittain CO2-raportin avulla ja viikoittainen seuranta löytyy nettisivuilta.
- Energiatehokkuudesta on viestitty ja kannustettu kaupunkilaisia ja yrityksiä energian säästöön ja lisäämään energiatehokkuutta.
- Kotikulman kiinteistöjen hiilijalanjälki on laskettu vuosille 2021–2022.
- Riihimäen kaukolämpö käynnisti ilmavesilämpöpumppujen investointihankkeen Kynttilätien alueella.
- Kaukolämpöverkkoa on saneerattu Ilomäentiellä, millä on positiivinen vaikutus lämpöhäviöihin.

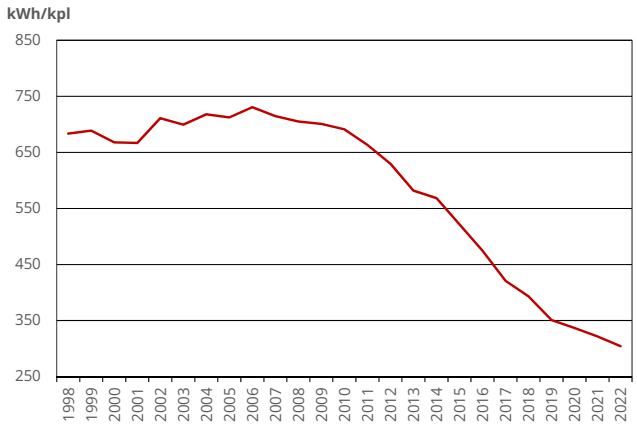
Korttionmäki

Sähkönkulutus kaupungin kiinteistöissä

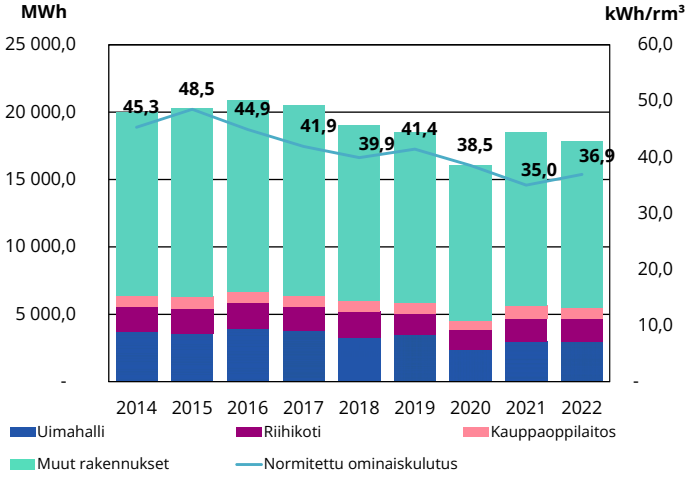
Riihimäen kaupunki on vuodesta 2018 lähtien hankkinut vain uusiutuvaa sähköenergiaa. Lisäksi viidessä rakennuksessa on aurinkosähkön tuotantoa. Sähkön kokonaiskulutus kaupungin kiinteistöissä vuonna 2022 oli 10 931 MWh. Sähkönkulutus kasvoi edellisestä vuodesta 1 % (119 MWh). Suurin yksittäisten rakennusten sähkönkulutus oli jäähallissa, uimahallissa ja Riihikodissa. Sähkönsäästöä on saatu aikaiseksi muun muassa toimitilaohjelman mukaisilla muutoksilla, suunnitelmallisella katuvalaistuksen saneerauksella sekä energiatehokkaammilla työtavoilla ja etätyöskentelyllä.

Katuvalojen valaisinkohtainen sähkönkulutus vuodessa

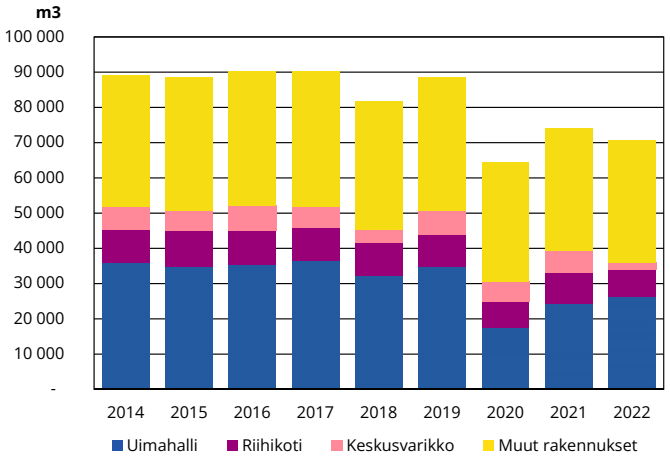
Katuvalojen valaisinkohtainen energiankulutus oli suurimmillaan vuonna 2006, jonka jälkeen se on laskenut voimakkaasti. Katuvalaisinten energiatehokkuutta on parannettu suunnitelmallisella saneeraustyöllä vuodesta 2009 lähtien. Vuodesta 2006 vuoteen 2022 katuvalojen kokonaisenergiankulutus on pienentynyt noin 50 %. Katuvalaisinten kokonaismäärä on samana aikana kasvanut 19 %.

Lämmitysenergian kulutus kaupungin kiinteistöissä

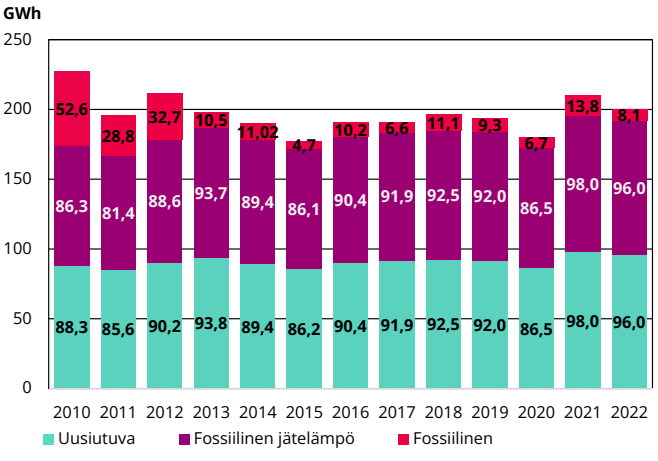
Lämmitysenergian kokonaiskulutusta tarkastellaan normitetulla ominaiskulutuksella, kWh/rakennuskuutiometri. Lämpötilakorjattu normitus antaa vertailukelpoisen luvun riippumatta eri vuosien lämpötilaeroista. Tässä tehdyssä normituksessa ei ole poistettu lämpimän käyttöveden osuutta. Vuonna 2022 tilapalvelun kiinteistönhoidon hallinnassa olevien kiinteistöjen kaukolämmön ominaiskulutus oli 36,9 kWh/rm³, mikä oli hieman pienempi kuin edellisenä vuonna. Lämmitysenergian kokonaiskulutus laski vuodesta 2021, johtuen muutoksista kiinteistökannassa. Eniten lämmitysenergiaa kuluttivat uimahalli, Riihikoti ja kauppaoppilaitoksen rakennus, jossa toimi Peltosaaren koulu sekä Harjunrinteen yläkoulu. Tilayksikön kiinteistönhoidon hallinnassa olevien kiinteistöjen lämmitysöljyn kulutus väheni edellisestä vuodesta 2,6 %. Öljyä käytetään lämmitykseen kolmessa koulukiinteistössä.

Veden kulutus

Kaupungin kohteista eniten vettä käyttää uimahalli ja seuraavaksi eniten Riihikoti. Vuonna 2022 kolmanneksi eniten vettä käytti jäähalli. Keskusvarikon veden kulutus oli vuonna 2022 selvästi alhaisempaa kuin aiempina vuosina, vain kolmasosa edellisen vuoden kulutuksesta. Vedenkulutus vaihtelee käytön mukaan, mutta vaihtelua kulutukseen aiheuttavat myös mm. suurten kohteiden peruskorjaukset. Veden kokonaiskulutus vuonna 2022 oli 70 600 m³. Edelliseen vuoteen verrattuna veden kulutus laski noin 5 %.

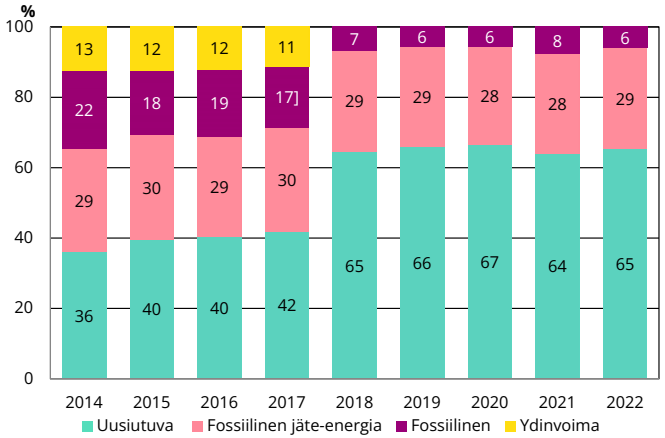
Kaukolämmön hankinta

Lähde: Riihimäen kaukolämpö Oy

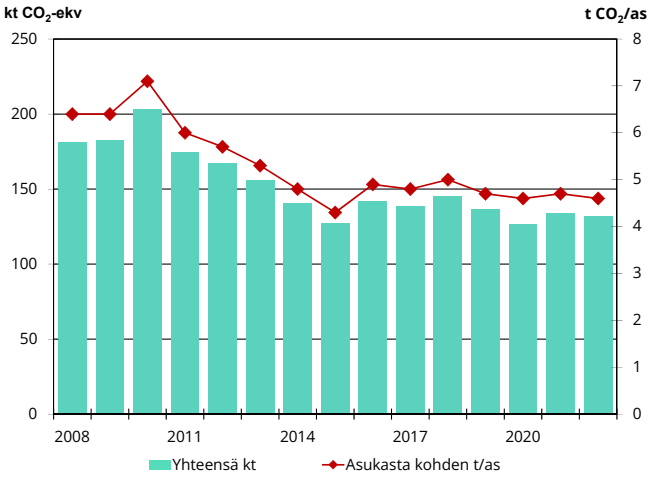
Kaukolämmön tuotannosta vuonna 2022 oli 96 % Fortumin jätteenpoltolla tuotettua lämpöä ja 4 % Riihimäen Kaukolämpö Oy:n omissa laitoksissa fossiilisilla polttoaineilla tuotettua lämpöä. Fortumin jätteenpoltolla tuotetusta lämmöstä puolet on oletettu olevan peräisin uusiutuvista luonnonvaroista muodostuneista jätteistä ja puolet fossiilisista luonnonvaroista.

Kaupungin julkisten rakennusten energiaosuudet

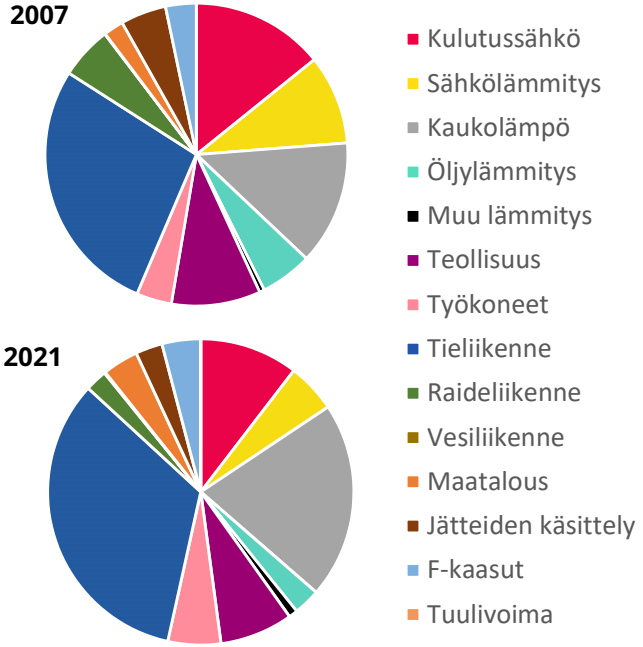
Kaupungin julkisten rakennusten energiajakaumassa on huomioitu lämmitys ja sähkö. Vuonna 2022 uusiutuvan energian osuus oli noin 65 %. Pitkän aikavälin kehitys on ollut erittäin hyvä, sillä kestävästi tuotetun uusiutuvan energian suosiminen on energiansäästön ja metsien suojelun ohella tärkeimpiä keinoja hillitä ilmastonmuutosta. Sähkö on ollut 100 % uusiutuvaa vuodesta 2018 lähtien, joten uusiutuvan energian osuuden kasvattamisessa merkittäväksi nousee lämmitys. Fortumin jätteenpoltolla tuotetusta lämmöstä puolet on oletettu olevan peräisin uusiutuvista luonnonvaroista muodostuneista jätteistä ja puolet fossiilisista luonnonvaroista. Varavoimana kaukolämmöllä on toistaiseksi käytössä fossiilista energiaa. Öljylämmitys on käytössä kolmessa kaupungin omistamassa kiinteistössä.

Riihimäen kasvihuonekaasupäästöt

CO2-raportin mukaan vuodesta 2008 (laskennan aloitusvuosi) vuoteen 2022 kasvihuonekaasupäästöt ovat Riihimäellä laskeneet 27 prosenttia ja ovat vuoden 2022 ennakkotiedon perusteella 131,8 kt CO2-ekv. Edellisestä vuodesta päästöt ovat pienentyneet 1,4 %. Asukaskohtaiset päästöt ovat pienentyneet vuodesta 2008 vuoteen 2022 yli 28 prosenttia, 6,4 tonnista 4,6 tonniin.

Tieliikenne on suurin päästöjen aiheuttaja Riihimäellä

Riihimäen tavoite on olla päästötön vuonna 2050 ja välitavoitteeksi on asetettu 80% päästövähennys vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Tätä seurataan Suomen ympäristökeskuksen (Syke) kaikille Suomen kunnille tuottaman vertailukelpoisen tiedon perusteella. Viimeisin SYKEn laskennan mukainen tieto on ennakkotieto vuodelta 2021, jolloin päästöt olivat vähentyneet 38 % vuodesta 2007. Asukaskohtaiset päästöt olivat vähentyneet 39 % vuodesta 2007 vuoteen 2021. Olemme siis noin päästövähennystavoitteen puolivälissä. Päästöt ovat pienentyneet etenkin sähkönkulutuksen ja sähkölämmityksen osalta.

AURINKOPANEELIT TUOTTIVAT SÄHKÖÄ MAALISKUULTA MARRASKUUHUN

Kaupungin viidessä rakennuksessa olevat aurinkopaneelit alkoivat tuottaa vuonna 2022 sähköä maaliskuun puolivälissä ja tuotanto jatkui marraskuun puoliväliin saakka. Jo maaliskuun aikana tuotto oli hyvää kevätauringon ansiosta. Syksyllä tuotanto hiipui vähitellen mutta vielä loka-marraskuussakin aurinko tuotti hyvän määrän sähköenergiaa kaupungin käyttöön. Kokonaisuudessaan kaupungin kiinteistöjen aurinkosähköjärjestelmät tuottivat noin 100 MWh energiaa vuoden 2022 aikana. Tällä määrällä ajaisi sähköautolla 13 kertaa maapallon ympäri (18 kWh/100 km) tai saunoisi lähes 2 vuotta putkeen (6 kWh).

Kuvituskuva: Aurinkopaneeli

KETS – MIKÄ SE ON?

KETS eli kunta-alan energiatehokkuussopimus on työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton välinen sopimus energian tehokkaammasta käytöstä kunnissa. Sopimuksen allekirjoittaneet kunnat, kaupungit tai kuntayhtymät sitoutuvat kunta-alan energiatehokkuussopimuksen mukaisiin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on energiankäytön tehostuminen.

Energiansäästöä ja energiatehokuutta on edistetty valtion ja kunta-alan välisin sopimuksin jo 1990-luvulta lähtien. Energiatehokkuuden parantaminen on keskeinen tekijä kasvihuonepäästöjen vähentämisessä. Vapaaehtoiset energiatehokkuussopimukset ovat myös yksi Suomen keskeisistä keinoista saavuttaa EU:n energiatehokkuusdirektiivin mukaiset tavoitteet. Tehokas ja järkevä energiankäyttö on hyödyllistä myös kunnan näkökulmasta, sillä se säästää kustannuksia ja lisää kannattavuutta.

Energiatehokkuussopimus edellyttää, että kunta seuraa ja raportoi vuositasolla energiankulutuksen kehittymistä ja energiatehokkuuden toteutumista. Riihimäen kaupunki allekirjoitti kuluvan kauden 2017–2025 energiansäästösopimuksen vuoden 2016 lopulla. Sen mukaisesti on sitouduttu tehostamaan energiankäyttöä. Tavoitteena on saavuttaa 7,5% energiansäästö. Tavoitetta tukemaan on laadittu toimintasuunnitelma, jonka mukaisesti on jo toteutettu esimerkiksi seuraavia toimia:

- Riihimäen kaupungin ostama sähkö on ollut uusiutuvilla energialähteillä tuotettua vuodesta 2018 alkaen.
- Aurinkosähköjärjestelmä on asennettu kolmen päiväkodin ja kahden koulun katolle.
- Energiatehokkuutta on parannettu kiinteistöjen huolto- ja ylläpitotoimilla.
- Kaupunkirakenteen tiiviyttä on tuettu sekä edistetty jalankulkua, pyöräilyä ja joukkoliikennettä.
- Katuvalaistusta on muutettu energiatehokkaammaksi.
- Neuvontaa ja opastusta energiatehokkaissa käytänteissä ja työtavoissa.

KOTIKULMAN KIINTEISTÖJEN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖT LASKIVAT YLI 2 %

Kaikkien Riihimäen Kotikulman kiinteistöjen kasvihuonekaasupäästöt on laskettu vuosien 2021 ja 2022 osalta. Vuodessa kokonaispäästöjä on vähennetty yli 2 %. Merkittäviä toimia on tehty monella sektorilla, esimerkiksi energian ja veden kulutus on laskenut järjestelmän säätöjen ja asukkaiden opastamisen ansiosta. Kasvihuonekaasupäästöjen laskennan avulla on helpompi kohdistaa toimenpiteet oikeisiin, merkittäviin kohteisiin sekä seurata toimenpiteiden vaikutuksia. Jatkossa kasvihuonekaasupäästöjä voidaan seurata myös kiinteistökohtaisesti. Kasvihuonekaasujen päästölaskenta on tärkeä osa Ekokompassi-ympäristösertifiointia, joka on käynnistynyt loppuvuodesta 2022.

Riihimäen Kotikulma

KESTÄVÄ LIIKKUMINEN JA EKOTEHOKAS KAUPUNKIRAKENNE

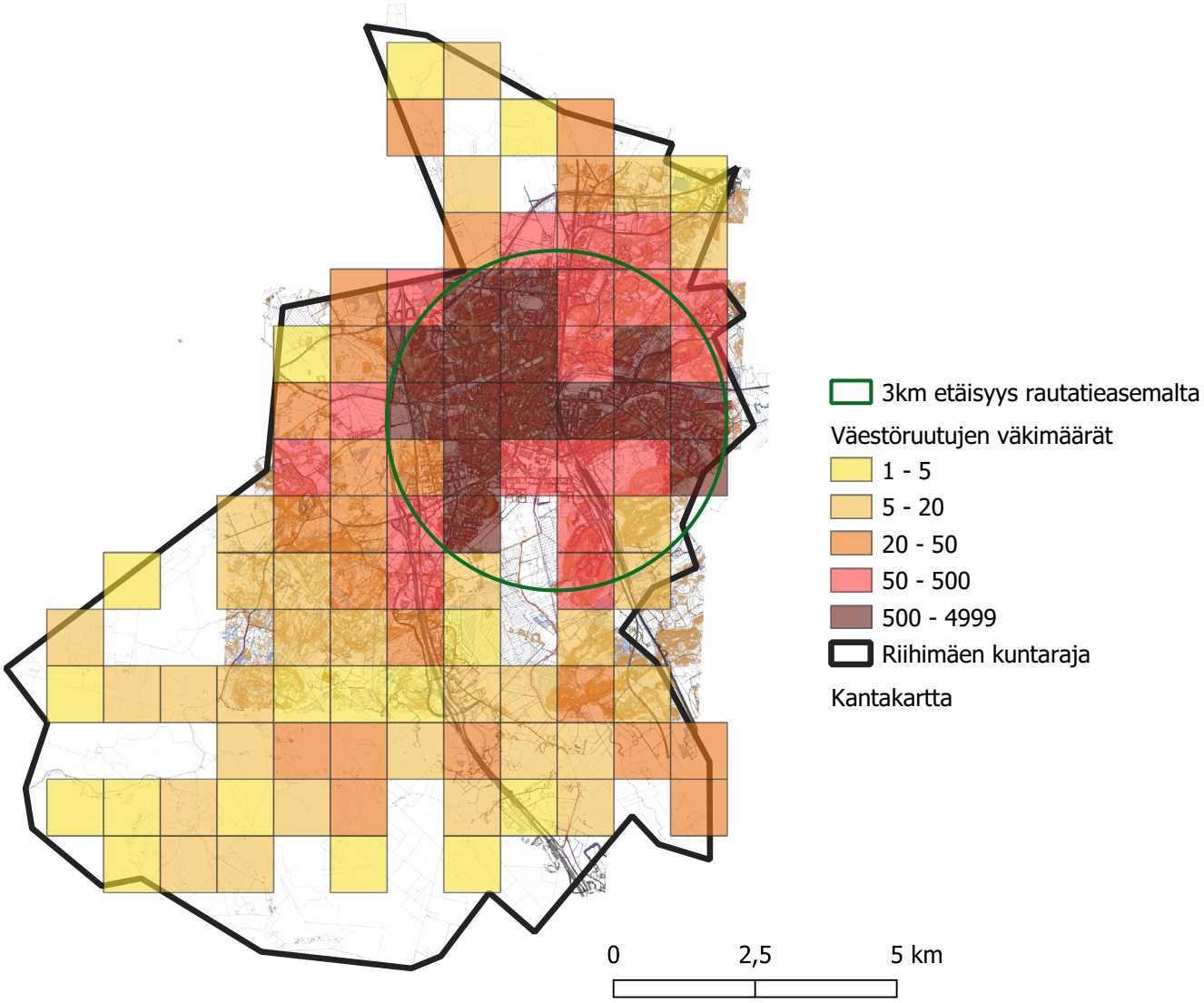
TAVOITETILA VUONNA 2030

- Riihimäen yhdyskuntarakenne on säilynyt eheänä ja tiiviinä. Vähintään 95 % asukkaista asuu alle kolmen kilometrin säteellä rautatieasemasta. Lähipalvelut ovat jalankulkuetäisyydellä.
- Maankäytöstä aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen määrä on vähäinen ja kompensoituu maaperän nieluilla tai muilla kompensaatioratkaisuilla. Kaavoituksessa ja maankäytön suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota resurssiviisaan kaupunkirakenteen muodostamiseen.
- Rakentaminen on ilmastonkestävää ja materiaalitehokasta. Puurakentamista suositaan.
- Liikenne on vähäpäästöistä ja sujuvaa. Tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöt kaupungin kaduilla ja teillä ovat vähentyneet 50 % vuoden 2008 tasosta. Ajoneuvojen määrä/asukas on valtakunnallisesti tarkasteltuna alhainen. Infrastruktuuri tukee sekä sähköautojen että biopolttoaineiden kasvavaa käyttöä. Liikenteestä aiheutuvat ilmansaaste-, pöly- ja meluhaitat ovat vähäiset ja ilmanlaatu on hyvä.
- Kaupungin ajoneuvot ja paikallisliikenteen ajoneuvot ovat vähäpäästöisiä.
- Jalankulku ja pyöräily ovat kulkumuotoina suosittuja, reitit ovat yhtenäisiä ja ympäristö houkuttelee liikkumaan. Kulkutapajakaumassa jalankulun ja pyöräilyn osuus on kasvanut 50 %:iin. Kaupungin keskusta on kehittynyt jalankulku- ja pyöräilypainotteiseksi.
- Kaupungissa on omaksuttu resurssiviisaat liikkumisen tavat. Eri ryhmien esteettömän liikkumisen mahdollisuudet on turvattu.
- Matkaketjut ovat sujuvia ja tarjolla on ajoneuvojen yhteiskäyttöratkaisuja. Paikallisliikenteen matkojen määrä on kasvanut 60 % vuodesta 2011 vuoteen 2030. Joukkoliikenne on palvelutasoltaan hyvä ja kattavuudeltaan laaja. Uusilla asuinalueilla on paikallisliikenneyhteys alueen valmistuttua. Tiheä junaliikenne palvelee luotettavasti.

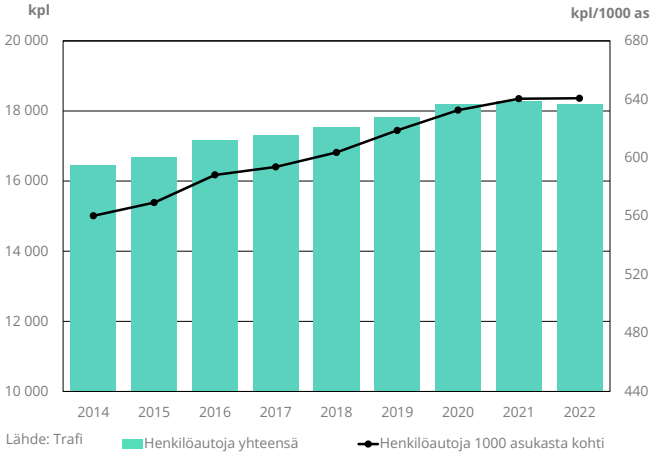
TOTEUTUNEITA JA KÄYNNISTYNEITÄ ASIOITA VUONNA 2022:

- Kutsuliikenne R-kyyti käynnistyi.
- Kävelyn ja pyöräilyn tavoiteverkkosuunnitelman valmistelu on aloitettu.
- Osana Vantaanjoen tulvariskien hallintasuunnitelmaa on rakennettu vuonna 2022 uusi Eteläisen Asemakadun putkisilta.
- Virastotalo Veturin pysäköintialueelle asennettiin kaksi sähköautojen latauspistettä.
- Jokikylän asuinalueen ja puiston asemakaavamuutoksen (alkanut 2022) yhtenä tavoitteena on Vantaanjoen siirto alueen keskelle osaksi puistoa. Siirron myötä jokiuomaa luonnonmukaistetaan ja parannetaan kalojen ja vesieliöiden elinoloja. Joki keskellä puistoaluetta tuo lähiluonnon saavutettavaksi ja parantaa virkistysmahdollisuuksia koko Riihimäen mittakaavassa.
- Kokon alueen yleissuunnitelmassa (alkanut 2022) huomioidaan ekologinen asuminen ja jakamistalouden edistäminen.
- Museopalvelut kannustavat asiakkaita käyttämään joukkoliikennettä ja kaupunkipyöriä.
- Katujen asfaltoinnissa käytetään kierrätysasfalttia laatuvaatimukset huomioiden.
- Meijerintien varteen on aloitettu asemakaavamerkintöjen ja saadun maisematyöluvan mukaisesti meluvallin rakentaminen.
- Teknisen toimialan henkilöstölle on järjestetty koulutusta esteettömyysasioissa.
- Kaupungin teknisen toimialan käyttöön on hankittu 2 sähköpakettiautoa sekä 1 kaasuauto.
- Kaupunkipyörät olivat käytössä kesäkuusta lokakuuhun.

Riihimäen väestöstä noin 94 % asuu 3 km säteellä rautatieasemasta

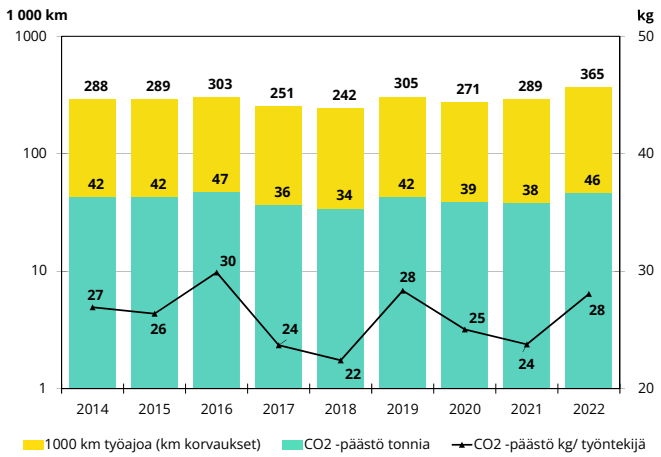

Henkilöautojen määrä Riihimäellä

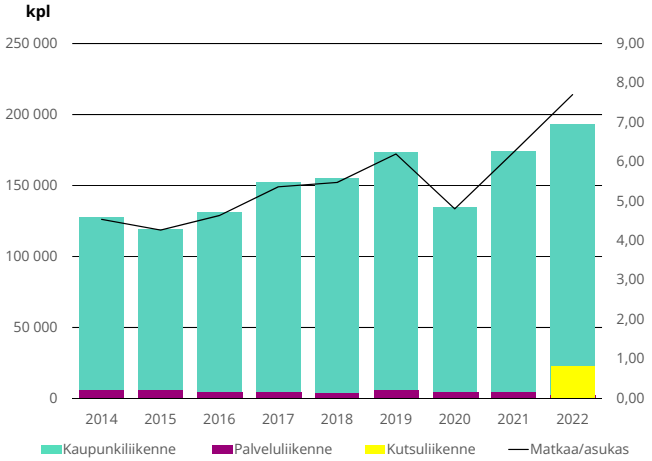

Riihimäelle rekisteröityjen henkilöautojen määrä on hieman vähentynyt. Vuoden 2022 lopussa Riihimäellä oli 18 180 henkilöautoa. Koko Kanta-Hämeeseen verrattuna riihimäkeläisillä on vähemmän autoja, johtuen todennäköisesti tiiviistä kaupunkirakenteesta. Tuhatta asukasta kohden Riihimäellä oli 641 autoa ja koko Kanta-Hämeessä 747 autoa.

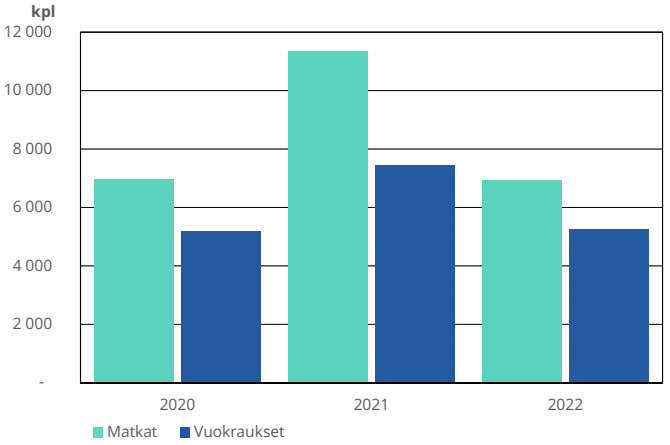
Kaupungin henkilökunnan oman auton käyttö ja CO2-päästöt

Paikallisliikenteessä tehdyt matkat

Kaupunkipyörien käyttömäärät

Riihimäen kaupungin ja Riihimäen Veden henkilökunta teki vuonna 2022 omilla autoillaan työ- ja virkamatkoja 365 000 kilometriä. Matkojen määrä kasvoi merkittävästi kahteen edelliseen vuoteen verrattuna sekä selkeästi suuremmaksi kuin koronaa edeltävä määrä. Hiilidioksidipäästöjä työ- ja virka-ajoista omilla autoilla aiheutui vuoden aikana kokonaisuudessaan noin 46 tonnia. Henkilökunta tekee työ- ja virkamatkoja omien autojen lisäksi myös polkupyörillä, kävellen, julkisilla kulkuvälineillä sekä kaupungin omistamilla autoilla ja polkupyörillä.

Riihimäen paikallisliikenteessä, palveluliikenteessä ja kutsuliikenteessä tehtiin yhteensä noin 219 000 matkaa vuonna 2022. Matkojen määrä on ennätyksellinen, sillä Riihimäen paikallisliikenteessä on matkustettu enemmän viimeksi 35 vuotta sitten. Edellisvuoteen verrattuna matkustaminen kasvoi 18 % (noin 40 000 matkaa). Muutoksena oli kesäkuussa aloittanut kutsuliikenne eli R-kyyti, joka on noussut hyvin suosituksi. R-kyydillä tehtiin kesä–joulukuussa noin 23 000 matkaa.

Kaupunkipyörillä tehtiin vuonna 2022 lähes 7 000 matkaa ja vuokrauksia oli noin 5 200 kappaletta. Vuoden 2022 kausi oli lyhyempi kuin aiempana vuonna, jonka vuoksi määrät eivät ole täysin vertailukelpoiset. Lisäksi vuonna 2022 Riihimäellä oli uutena tarjolla myös sähköpotkulautoja, mikä todennäköisesti on vaikuttanut kaupunkipyörien tarpeeseen ja käyttöön etenkin lyhyillä matkoilla.

R-KYYTI TUO UUDENLAISEN NÄKÖKULMAN JOUKKOLIIKENTEESEEN

R-kyyti on kutsukyyti, joka kulkee vain silloin kun on matkustajia. Kyyti tilataan mobiilisovelluksella tai soittamalla asiakaspalveluun. R-kyydillä pääsee matkustamaan palvelualueen sisällä sellaisiinkin paikkoihin ja kellonaikoihin, joihin aikataulutetulla linjaliikenteellä ei pääse. Samaan suuntaan kulkevia matkustajia voidaan yhdistellä samoille reiteille.

R-kyyti hyödyntää toiminnassaan joustavia aikaikkunoita, jotta matkojen yhdistely onnistuu. Nämä ominaisuudet tekevät R-kyydistä joustavan ja ympäristöystävällisen matkustustavan. R-kyydillä tehtiin vuonna 2022 kesäkuusta joulukuuhun noin 23 000 matkaa.

R-KYYTI

ESTEETTÖMYYDEN TAVOITEVERKON TOTEUTUMINEN VUONNA 2022

Esteettömyyden tavoiteverkon toteutus aloitettiin vuonna 2020 Kauppakadun uudistuksella välillä Valtakäyrä–Junailijankatu. Toteutuksesta saatiin erinomaista palautetta sekä erityisryhmiltä että yleisesti. Vuonna 2021 toteutettiin Keskuskadun osuus Valtakäyrä–Junailijankatu. Keskuskatua jatkettiin Hämeenkadun risteykseen saakka vuonna 2022. Kohteet toteutettiin esteettömyyden erikoistasoon, mikä tarkoittaa esteettömyyden kokonaisvaltaista huomioimista. Katujen ja yleisten alueiden, kuten torien ja puistojen, kohdalla tämä tarkoittaa, että pintoihin, korkeuseroihin, kaltevuuksiin, ylityskohtien turvallisuuteen, kulkumuotojen erotteluun, valaistukseen, palveluiden saavutettavuuteen ja levähdyspaikkojen määrään kiinnitetään erityistä huomiota.

Keskustan ja sisääntuloteiden liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040 -työn yhteydessä määritellyn esteettömyyden tavoiteverkon ulkopuolelta erikoistasoon suunniteltiin ja toteutettiin vuonna 2022 myös Kulmalan Puistokadun ja Eteläisen Asemakadun risteys, joka viimeistellään vuonna 2023. Erikoistaso toteutettiin, sillä siinä on erittäin paljon sekä kevyttä liikennettä että moottoriajoneuvoliikennettä.

Kukva: Keskuskadun uudistuksesta vuonna 2021.

LIIKKUMISEN SUJUVOITTAMINEN

Vuonna 2021 alkaneita Keskuskadun uudistustöitä jatkettiin. Nyt Keskuskatu on uudistettu kokonaan katuvälillä Valtakäyrä – Hämeenkatu. Vuonna 2022 Junailijankadun ja Hämeenkadun välin katuosuutta uudistettiin niin, että ajokaistojen määrä väheni sekä jalankulkijoille ja pyöräilijöille varattua tilaa lisättiin sekä selkeytettiin. Katualueen viihtyisyyttä parannettiin istutus- ja oleskelualueella sekä pintamateriaalivalinnoilla. Katurakenne uudistettiin esteettömyyden erityistason vaatimusten näkökulmasta. Keskuskadun–Hämeenkadun risteyksestä poistettiin liikennevalot ja liittymästä rakennettiin korotettu sekä siihen asennettiin äänimajakkaohjaus. Tehdyt toimenpiteet edesauttavat osaltaan turvallista liikkumista. Keskuskadun uudistustöiden oli tarkoitus jatkua vuonna 2023 katuvälillä Hämeenkatu–Valtakatu, mutta käynnistymässä on kadun viereisten kiinteistöjen purku- ja rakennustöitä, joten kadun uudistustyöt siirtyvät myöhemmin päätettävään ajankohtaan.

Kauppakadun uudistus tehtiin välillä Kokinmäki–Valtakäyrä. Osuudelle toteutettiin puuttunut pyöräilyväylä ja parannettiin jalankulun olosuhteita. Uudistuksessa Kauppakadun ja Valtakäyrän risteysalue toteutettiin korotettuna. Nyt Kauppakatu on uudistettu kokonaan katuvälillä Kokinmäki–Junailijankatu.

Länsitielle toteutettiin uusi jalankulku- ja pyöräilyväylä välille Viljamintie – Upokkaantie, pituudeltaan noin 400 metriä. Räätykänmäessä Junttatielle uutta kevyen liikenteen väylää rakentui noin 200 metriä.

Muuntajankadun ja V.I. Oksasen kadun välille rakentui uusi jalankulun ja pyöräilyn väylä, joka korvasi vanhan yhteyden. Vanha yhteys ei palvellut kaikkia käyttäjäryhmiä huonokuntoisten portaiden vuoksi ja kohteen talvikunnossapito oli haastavaa. Portaat purettiin rakentamisen yhteydessä. Kohteeseen saatiin valtionavustus.

Kulmalan puistokadun ja Eteläisen Asemakadun liikennevaloristeys muutettiin kiertoliittymäksi. Toimenpide oli tärkeä liikenteen turvallisuuden ja toimivuuden parantamisen vuoksi.

Merkittävimmät katuverkon perusparannushankkeet olivat vuonna 2022 Lemmenmäen aluesaneeraus (Marjatanpolku, Neidonkuja, Tellervonpolku) ja käynnistynyt Vasikkahaan aluesaneeraus Hännintien – Orhintien ja Karjaportintien välisellä alueella. Vasikkahaan aluesaneeraus jatkuu suunnitellusti vuonna 2023. Perusparannustoimenpiteet varmistavat osaltaan turvallisen liikkumisen. Myös Kulmalan puistokadun jalankulku- ja pyöräilyväylää perusparannettiin välillä Etelän Viertotie – Voimalankatu ja Uusi Karhintie jalankulun ja pyöräilyn väylä uudelleenpäällystettiin.

Keskuskadun uudistustyöt aloitettiin vuonna 2021. Keskuskadun katutilan uudistamisen tavoitteena on parantaa Keskuskadun jalankulku- ja pyöräily-yhteyksiä, esteettömän liikkumisen edellytyksiä erikoistasoon ja lisätä kaupunkiympäristön viihtyisyyttä.

Atsaleapuistoon rakennettiin esteetön luontopolku ja perinteinen pitkospuulenkki. Sekä puistoon, että tuloreitille asennettiin penkkejä. Alueelle tulevien polkujen sillat korjattiin. Kohteen toteutukseen saatiin valtionavustus. Perhospuistoon toteutettiin mm. kiipeilyteline isoille lapsille, liukumäki sekä tasapainorata.

Lopentien – Opintien liittymän liikenneturvallisuutta Eteläisen koulun läheisyydessä parannettiin kaventamalla Opintien ajorataa suojatien kohdalla. Joukkoliikennepysäkkejä parannettiin Pohjoisella Asemakadulla rautatieaseman linja-autopysäkkien tuloviisteitä loiventamalla ja madaltamalla sekä Merkoksenkadulla toteutettiin pysäkkisyvennys. Sisääntuloteiden varsille ja Peltosaareen asennettiin 30 kappaletta esteettömiä kiintopenkkejä. Tämän lisäksi Kotokartanosäätiö lahjoitti 15 kappaletta esteettömiä penkkejä, jotka asennettiin yhdessä katselmoituihin paikkoihin: Suokylään, Otsolaan ja Hirsimäkeen.

KESTÄVÄN LIIKKUMISEN SUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN VUONNA 2022

Kävelyn edistäminen

- Koulussa tiedotettu turvallisesta koulumatkasta ja kehotettu vähentämään autolla kouluun tulemista
- Liikkuva koulu ja fiksusti kouluun hanke näkyy koulujen arjesssa
- Kävelykeskustan ja esteettömyyden edistäminen: Keskuskadun ja Kauppakadun uudistus esteettömyyden erikoistason laatutasoon
- Ympäristötaide osana kaavasuunnittelua muun muassa Kalevankatu 1 (vanha kaupungintalo) sekä Jokikylän asuinalueen ja puiston asemakaavahankkeissa
- Valaistusta kehitetty, mm. uusittu katujen uusimisen yhteydessä sekä asuinalueilla omina hankkeinaan
- Kuntoilureitit huomioitu kaavasuunnittelussa, mm. Jokikylän puisto, Tehtaankatu 5–1
- Kaavoituskävelyitä toteutettu mm. Haukankarteen asemakaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

Pyöräilyn edistäminen

- Tavoiteverkkotyö käynnissä
- Pyöräpysäköinnin kartoitus on aloitettu liikuntapaikkojen ja koulujen osalta. Keskustan katujen uusimisessa on huomioitu pyöräpysäkointi.
- Kaupunkipyöräkausi oli kesällä 2022 edellisiä lyhyempi. Kilpailutus kesälle 2023 tehty, pyöriä ja asemia tulossa tuplamäärä aiempaan.
- Kaupungin työsuhdepyöräetua lähdetty selvittämään.
- Pyörätieverkko laajentunut

Joukkoliikenne

- Kutsuliikennettä vuoden verran kokeiltu, toiminut hyvin. Käyttäjämäärät näyttävät hyviltä.
- Pysäkkien palvelutasoa parannetaan jatkuvasti
- Brändisuunnitelma valmistunut 2021. Täysmittainen toteutus 2024 kesällä.
- Työsuhdelipuista ehdotus lähdössä henkilöstöhallintoon.
- Vuosittain toteutetaan asiakastyytyväisyyskysely
- Keväällä tai alkusyksystä järjestetään paikallisliikenteen kilpailutus, jossa huomioidaan ympäristöystävällisyys. Uusi kalusto tulee käyttöön kesäkuussa 2024.

Saavutettavuuden edistäminen

- Rautatieaseman pyöräpysäköinnin parantaminen
- Laadukkaat solmupisteet: Keskustan katujen uudistaminen ja sisääntuloteiden liittymien parantaminen
- Tiiviin, eheän ja viihtyisän kaupunkirakenteen vahvistaminen: Huomioidaan osana yleiskaavasuunnittelua ja asemakaavasuunnittelua.
- Lisätty osaamista esteettömyyden huomioimisesta asemakaavasuunnittelutasolla
- Huomioitu esteettömyyden erikoistason alueet asemakaavasuunnittelussa (muun muassa Keskuskatu 5, Keskuskatu 12 sekä Jokikylän asuinalueen ja puiston asemakaavan muutokset)
- Toimiva infra: verkkoa laajennettu ja parannettu
- Esteettömyyden erikoisreittiä alettu toteuttamaan
- Esteettömyyskoulutusta järjestetty viranhaltijoille
- Kaavoituksessa merkinnät esteettömyyden erikoistasosta tietyissä kortteleissa (Jokikylä, Keskuskatu 5, Keskuskatu 12)

Henkilöautoliikenne

- 30km/h alueiden kehittäminen käynnissä – rakenteellisia muutoksia tehty, jotta nopeusrajoitusten alentaminen mahdollista
- Sähköautoja hankittu kaupungin käyttöön

LUONNONVAROJEN KESTÄVÄ KULUTUS JA KIERTOTALOUS

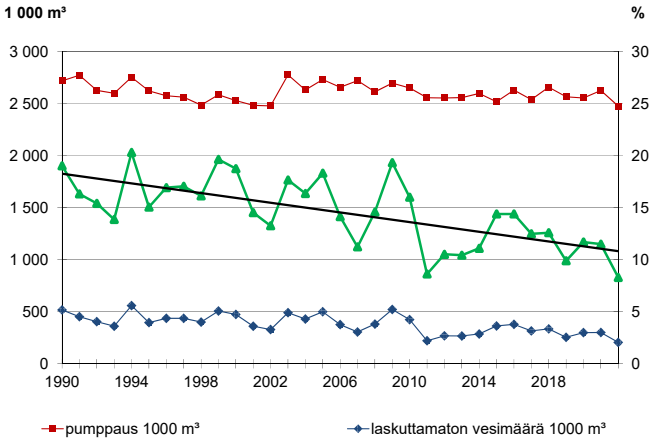
TAVOITETILA VUONNA 2030

- Riihimäki on resurssiviisas kaupunki. Riihimäen luonnonvarat ovat säilyneet monipuolisina ja elinvoimaisina sekä maisemaarvoiltaan ja virkistyskäytöltään laadukkaina.
- Kaikki kaupungin hankinnat ovat kestävällä tasolla ja niissä huomioidaan tuotteen tai palvelun koko elinkaaren aikaiset ympäristö-, ilmasto- ja energiavaikutukset.
- Riihimäellä syntyvien jätteiden määrä on valtakunnallisesti vähäinen. Tuotteiden uusiokäyttö ja korjaus ovat arkipäivää ja niihin on tarjolla paljon mahdollisuuksia. Materiaalien lajittelu ja kierrätys toimii tehokkaasti. Kotitalousjätteen kierrätysaste on 65 %.
- Tilojen käyttö on joustavaa ja tehokasta.
- Kaupungin toiminnasta ei aiheudu merkittäviä ympäristöhaittoja. Kuormitus ympäristöön on vähäistä ja hallittua. Pohjavesiä suojelemalla on turvattu riihimäkeläisille puhdas juomavesi. Jätevesien puhdistus ja ravinteiden kierrätys on tehokasta.

TOTEUTUNEITA JA KÄYNNISTYNEITÄ ASIOITA VUONNA 2022:

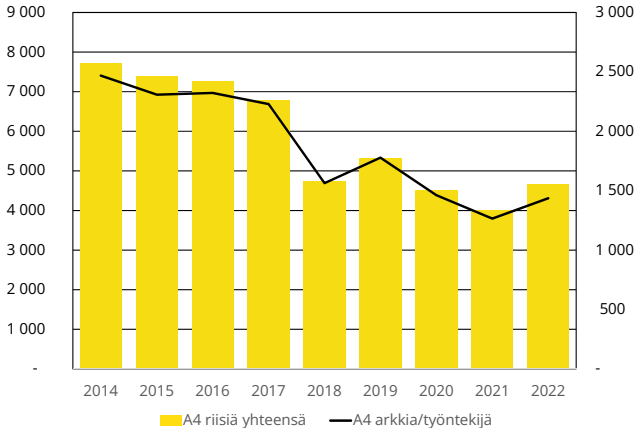
- Laadittu ja otettu käyttöön uusiomaa-ainesten ja Riihimäen kaivumaiden hyödyntämisen kehittämisohjelma ja periaatteet kiertotalouden soveltamiseksi maarakentamisessa.
- Hulevesiohjelma valmistui.
- Piikinmäenpuiston rakentamisessa alueelta ei viety yhtään maamassoja pois, massatasapaino säilytettiin.
- Kinturinmäen maankaatopaikalla oli haravointijätteen vastaanottoa toukokuussa (2x) ja lokakuussa (2x).
- Riihimäen Voimalalle myönnetty Uusi Eurooppalainen Bauhaus -hankkeen kehittämistuki.
- Ruokapalveluiden tuottaja Palmia on ollut mukana Vastuulliset ruokapalvelut-hankkeessa (VARUKE).
- Luottamushenkilöiden kokouksissa ja kaupungin kokoustarjoiluissa on lisätty kasvisten osuutta.
- KEINO-akatemia kiertotaloushankinnoista.
- Kunnallisteknisten urakoiden urakkaohjelmaa on kehitetty ja huomioitu myös kierrätysvaatimusten lisääminen.
- Tontteja on myyty Huutokaupat.com -sivustolla.
- Huumeneuloille asennettiin kolme keräysastiaa.
- Riihimäen Kiertotalousviikko järjestettiin 9.–15.5., jolloin oli kouluissa kiertotalousauditoinnit, kierrätyskeskuksella tapahtuma ja Riksun Robopäivillä kiertotalousteemaista ohjelmaa.
- Häspi-hankkeen järjestämä Ilmastoriskikävely päättäjille toteutettiin syyskuussa.
- Kirjastossa otettu käyttöön omatoimikirjasto.
- Osa musiikkiopiston konserteista striimataan ja opistoissa opetus tapahtuu osittain verkko-opetuksena.

Vesijohtoverkostoon pumpattu vesi, vuotovesi, vuotoprosentti ja vuotoprosentin kehittyminen

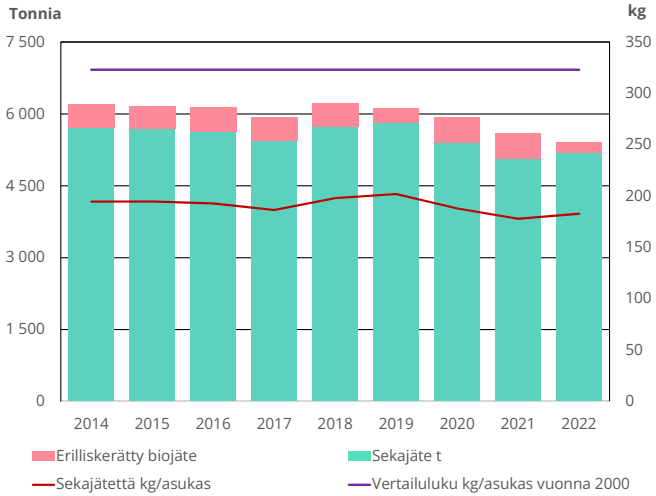
Vesijohtoverkoston laskuttamattoman veden määrä laski edellisvuoden tasosta ja sen osuus vuonna 2022 oli 8,3 %. Pitkällä aikavälillä vesijohtoverkoston laskuttamattoman vesimäärän kehityksen suunta on ollut selkeästi laskeva vesijohtojen suunnitelmallisen saneerauksen ansiosta.

Kaupungin paperinkulutus

Sähköisten työskentely- ja kokouskäytäntöjen myötä kaupungin paperinkulutus on vähentynyt merkittävästi. Kokonaisuudessaan kaupungin toiminnoissa paperia kului vuonna 2022 noin 16 % enemmän kuin vuotta aiemmin ja 40 % vähemmän kuin vuonna 2017.

Riihimäen järjestetyn jätteenkeräyksen jätemäärät

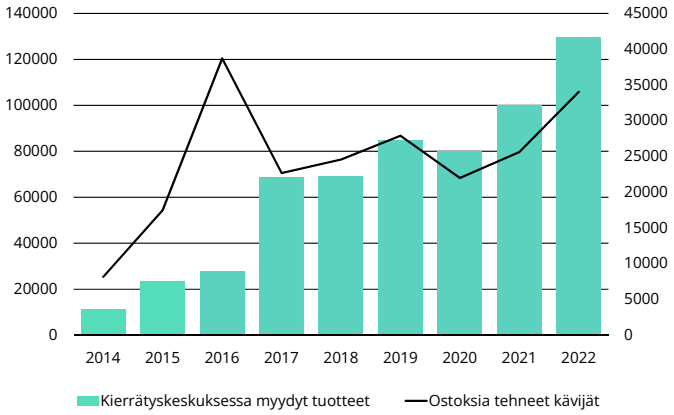
Riihimäen kaupungin järjestämän jätteenkeräyksen seka- ja biojätteen kokonaismäärä oli 5 700 tonnia vuonna 2022, mikä on hieman enemmän kuin vuonna 2021. Asukasta kohden sekajätettä muodostui 183 kg, mikä on 2,8 % enemmän kuin edellisenä vuonna mutta selvästi vähemmän kuin vertailulukuna käytettävä sekajätteen määrä vuonna 2000 (323 kg/asukas). Erilliskerätyn biojätteen määrä asukasta kohden kasvoi hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Biojäte toimitettiin tammi–kesäkuussa bioetanolilaitokselle ja kesä-joulukuussa biokaasulaitokselle.

Ympäristöasioiden huomioiminen hankinnoissa

Riihimäen hankintapolitiikka hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 3.6.2019. Siinä on linjattu, että ”strategiaan sisältyvän vahvan ympäristö- ja kiertotalouspainotuksen vuoksi, kaupungin hankinnoissa on ensisijaisesti pyrittävä hankkimaan kierrätettäväksi soveltuvia, matalapäästöisiä, energia- ja materiaalitehokkaita tai muutoin ympäristön kannalta kestäviä tavaroita ja palveluja (ympäristökriteeri)”.

Hankintojen kokonaisuudistus on käynnissä. Hankintoihin kehitetään selkeä prosessi, mittarit sekä ympäristökriteeripankki, joiden avulla myös hankintojen ympäristövastuullisuutta saadaan kehitettyä. Riihimäen kaupunki on osallistunut kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen KEINO-osaamiskeskuksen akatemioihin vuosina 2021 (KEINO-akatemia), 2022 (vähähiilisten hankintojen akatemia) ja 2022–2023 (kiertotaloushankintojen akatemia). Akatemioista saadaan konkreettista kehittämistukea sekä käytännön esimerkkejä, työkaluja ja toimintamalleja.

Kierrätyskeskuksen asiakasmäärät ja myytyjen tuotteiden määrä

Riihimäen kierrätyskeskuksessa myytyjen tuotteiden määrä on kasvanut tasaisesti viime vuodet. Vuonna 2022 myytyjen tuotteiden määrä kohosi jälleen ennätykseen, tuotteita myytiin noin 30 % edellistä vuotta enemmän. Asiakasmäärä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 33 %. Myytyjen tuotteiden lisäksi lahjoitettiin tuotteita veloituksetta arviolta noin 130 000 kpl.

Tuomolan metsä

UUDET JÄTEHUOLTOMÄÄRÄYKSET

Uusi jätelaki astui voimaan heinäkuussa 2021. Jätelain uudistus käynnisti tarpeen päivittää jätelautakunta Kolmenkierron alueen jätehuoltomääräykset. Jätelautakunta hyväksyi uudet määräykset kokouksessaan 7.4.2022 § 25.

Jätelautakuntaan kuuluvat kunnat, Riihimäki mukaan lukien, saivat antaa lausuntonsa jätehuoltomääräysten luonnoksesta kevään 2022 aikana. Riihimäen lausunnossa nostettiin esiin jätteen synnyn ehkäisemisen ja jätemäärän vähentämisen olevan ensisijainen tavoite. Lisäksi korostettiin tiedon jakamisen ja viestinnän tärkeyttä muutosvaiheissa sekä yhteistyötä asukkaiden, toimijoiden ja viranomaisten kesken.

Jätehuoltomääräysten tarkoitus on tarkentaa jätelakia alueelliset olot huomioiden. Määräysten päivitys laajentaa lasi-, kartonki- ja muovipakkausjätteen sekä pienmetallin erilliskeräystä alueella. Uudistuksen myötä kaikkien hyötyjätteiden kerääminen siirtyy kuntien omistamalle Kiertokapula Oy:lle. Erilliskeräys laajenee kaikkien hyötyjätteiden osalta taajamissa kaikkiin yli viiden asunnon taloyhtiöihin. Jatkossa Kiertokapula Oy tarjoaa edellä mainittujen hyötyjätteiden erilliskeräyspalvelua koko alueella, myös taajamien ulkopuolella. Taajamien ulkopuolella erilliskeräys on vapaaehtoista.

kolmen KIERTO

HÄMEEN KIERTO JA RIIHIMÄEN KIERTOTALOUSVIIKKO JÄRJESTETTIIN ENSIMMÄISTÄ KERTAA

Kanta-Hämeen bio- ja kiertotalouden toimijat kokosivat kiertotalouden ympärille keskittyvät tapahtumat yhdeksi laajaksi kokonaisuudeksi, Hämeen KIERTO – Häme CIRCULAR -tapahtumakuukaudeksi. Tapahtumissa käsiteltiin monipuolisesti kiertotalouden ja biotalouden ajankohtaisia teemoja ja aiheita erilaisista näkökulmista. Tapahtumakuukauden aloitti Hämeen Ilmastovahdin julkistamistilaisuus Hämeenlinnassa. Toisena tapahtumana oli Forssassa järjestettävä kiertotalouden innovaatioiden tapahtuma FRUSH. Tästä jatkoi Hämeenlinnan yrittäjien järjestämä Business Day, jonka jälkeen vietettiin Riihimäen kiertotalousviikkoa ensimmäistä kertaa. Tapahtumakuukauden päätti HAMKin tieteellinen konferenssi Open Bioeconomy Week Scientific.

Riihimäen kiertotalousviikolla toteutettiin jokaisessa koulussa kiertotalousauditointi, jossa oppilaat toimivat oman kouluympäristönsä auditoijina ja kirjasivat havaintoja ja kehitysehdotuksia laajalti ympäristökasvatuksen teemoihin liittyvistä seikoista. Kierrätyskeskuksella oli kiertotaloustapahtuma, jonka puitteissa oli mahdollisuus esimerkiksi osallistua uusiotuotetyöpajaan, tutustua kierrätyskeskuksen toimintaan tai hyödyntää myymälän tarjouksia. Robotiikkakampuksen järjestämillä Riksun Robopäivillä oli kiertotalouteen liittyviä puheenvuoroja. Riihimäen kiertotalousviikko on jatkossa jokavuotinen tapahtuma, jonka puitteissa on mahdollista nostaa esille ja saada tietoa kiertotalouden eri puolista.

Kiertotalousauditoitu koulu
APPROVED
2022

UUSIOMAA-AINESTEN JA KAIVUMAIDEN HYÖDYNTÄMISEN KEHITTÄMISOHJELMA ON VALMISTUI

Riihimäen tiiviissä, tehokkaassa ja täydentyvässä kaupunkirakenteessa tilaa maa-ainesten käsittelylle ja varastoinnille sekä loppusijoittamiselle on niukalti, joten toimia maa-aineshuollon kehittämiselle tarvitaan. Riihimäen maaperässä on runsaasti savea, joka sellaisenaan on heikosti hyödyntämiskelpoista. Myös uusiomateriaalien hyödyntämisessä on lisättävä tietämystä ja kokemusta. Näistä lähtökohdista on laadittu uusiomaa-ainesten ja Riihimäen kaivumaiden hyödyntämisen kehittämisohjelma ja periaatteet kiertotalouden soveltamiseksi maarakentamisessa.

Tavoitteena on ollut yhteisen tahtotilan muodostaminen ja kiertotalouden periaatteiden noudattaminen niin suunnittelussa kuin myös toteutuksessa. Kehittämisohjelmassa aihetta tarkastellaan strategialähtöisesti ja periaatetasolla. Yksityiskohtaiset suunnitelmat toteutetaan hankekohtaisesti. Ohjelman avulla pyritään edesauttamaan tavoitteiden saavuttamista ensisijaisesti kaupungin omissa hankkeissa. Ohjelman tavoitteena on, että Riihimäellä maa- ja kiviaineshuolto sekä uusiomaa-ainesten käyttö on tulevaisuudessa resurssiviisasta ja kestävää. Myös vastuullisuus ja ekologiset näkökohdat halutaan huomioida niin, että ympäristö-, ilmasto- ja energiavaikutukset ovat mahdollisimman vähäiset. Keskeistä on suunnitella maankäyttö ja toteuttaa rakennuskohteet siten, että jätteiden syntymistä voidaan välttää tai niiden hyödyntäminen on ensisijaista loppukäsittelyyn nähden.

Ohjelman toteutumisen seuranta tapahtuu infraryhmässä. Vuoden 2022 aikana uusiomaa-ainesten hyödyntämistä sekä maarakentamisen kiertotaloutta on toteutettu seuraavilla tavoilla:

- Riihimäellä käytetään katujen asfaltoinneissa kierrätysasfalttia huomioiden laatuvaatimukset.
- Piikinmäenpuiston rakentamisessa alueelta ei viety yhtään maamassoja pois.
- Kinturinmäen maankaatopaikalla haravointijätteen vastaanottoa toukokuussa (2x) ja lokakuussa (2x).
- Kunnallisteknisten urakoiden urakkaohjelmaa on kehitetty ja huomioitu myös kierrätysvaatimusten lisääminen.

Kuvaaja Sami Matikka.

MONIMUOTOINEN LUONTO JA VIIHTYISÄ ELINYMPÄRISTÖ

TAVOITETILA VUONNA 2030

- Riihimäellä on terveellinen, turvallinen, viihtyisä ja luontoarvoiltaan rikas elinympäristö. Monimuotoinen luonto on lähellä ja lähiluonto on saavutettavissa kävellen ja esteettömästi.
- Ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät yhtenäiset luontoalueet ja yhteydet ovat säilyneet pirstoutumattomina. Ekosysteemipalvelunäkökulma on huomioitu kaikilla suunnittelun tasoilla. Kaupunkiluonto on elinvoimaista, monimuotoista ja viherverkko on toimiva. Kaupunkiluonto tarjoaa helposti saavutettavia hiljaisuuden kokemuksia.
- Luonnonvaroja käytetään kestävästi. Kaupungin metsiä on hoidettu jatkuvan kasvatuksen periaatteella. Metsien hoidossa on huomioitu luonnon monimuotoisuus, virkistysarvojen säilyminen sekä metsien rooli hiilinieluina. Suot on ennallistettu. Hiilinieluja on vahvistettu.
- Arvokkaiden ja herkkien luontokohteiden monimuotoisuus on turvattu. Arvokkaimmat luontokohteet on suojeltu. Luonnonsuojelualueiden pinta-ala on kasvanut 4 %:iin kokonaismaa-alasta.
- Pintavesien ekologinen tila on hyvä. Vesiensuojelutoimin on parannettu vesien laatua ja virkistysarvoa. Vantaanjoesta on kehittynyt viihtyisä ympäristöelementti ja lähiluontokohde.
- Ilmastonmuutoksen vaikutukset Riihimäen kaupungin toimintoihin on tunnistettu ja niihin on varauduttu. Ilmastonmuutokseen varautuminen on huomioitu myös viheralueiden riittävyydessä. Hulevedet hallitaan pääsääntöisesti kiinteistöillä ja luonnonmukaisilla ratkaisuilla.
- Ulkoiluverkon toimivuus, reittien jatkuvuus ja ulkoiluolosuhteet ovat hyvällä tasolla ja kattavat ja niissä on huomioitu esteettömyys.
- Ympäristön tila Riihimäellä on säilynyt hyvänä

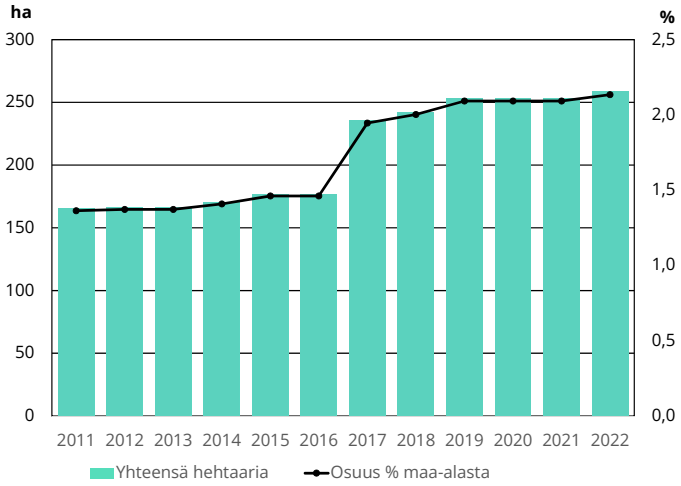
TOTEUTUNEITA JA KÄYNNISTYNEITÄ ASIOITA VUONNA 2022:

- Piikinmäenpuiston rakentaminen vuonna 2022: osa puistoalueesta jätettiin luonnontilaiseksi metsäksi, osa avoimesta alueesta kylvettiin niityksi.
- Maisemapeltojen kuntoa parannettiin kiertoviljelyllä painottamalla luonnonmukaista viljelyä. Maisemapeltosuunnitelma laadittu vuoteen 2028 saakka.
- Ilmanlaatuselvitys käynnistyi ja valmistuu 2023.
- Hatlammin luontopolku sai uudet opasteet.
- Hirvijärven uimarannalle asennettiin alueen luonnosta kertova taulu.
- Mahdolliset luonnonsuojelualueet kaupungin omistamilla maa-alueilla on inventoitu ja rajaukset tarkennettu laajassa toimialojen edustajien yhteistyöryhmässä. Luonnonsuojelualueiden perustaminen viedään päätöksentekoon vuoden 2023 aikana.
- Jokikylän alueella Vantaanjoen siirron yleissuunnittelu tehty ja vesilupa joen siirtoon saatu.
- LUMOS-inventointeja jatkettiin seurantaohjelman mukaisesti 25 kohteessa.
- Laadittu opinnäytetyö ”kukkivan uusniittyverkoston suunnittelu, kunnossapito ja kehittäminen”, joka nostaa esille Riihimäen asemakaava-alueen uusniityt niittykasveineen. Työ pohjustaa Riihimäen kaupungin avointen alueiden niittyohjelmaa.
- Käsiteltäville metsäkuvioille jätetään lahopuuta sopivissa määrin. Hoitosuunnitelmissa huomioitu luonnon monimuotoisuus hyödyntäen jatkuvan kasvatuksen keinovalikoimaa jättäen metsiin eri-ikäistä ja erilajista kasvustoa.
- Pintavesien tilan kysely toteutettu yhdessä Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen kanssa.

Korttionmäki

Suojellut luontotyypit ja luonnonsuojelualueet

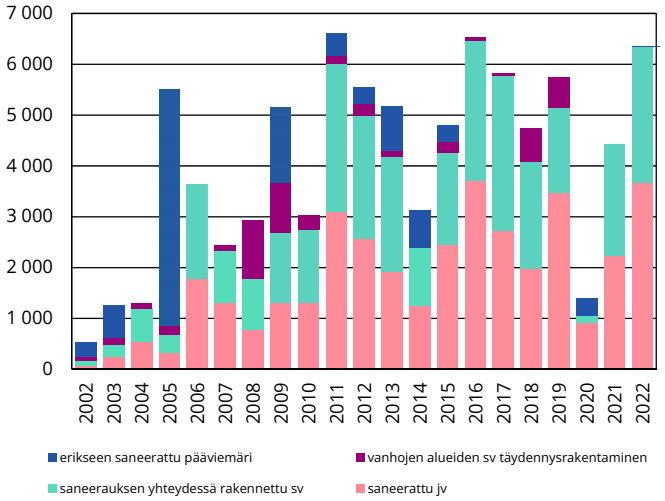
Vuoden 2022 lopussa Riihimäellä oli 258 hehtaaria luonnonsuojelualueita ja suojeltuja luontotyyppejä. Tämä on 2,1 % Riihimäen maa-alasta. Luonnonsuojelualueiden pinta-ala kasvoi edellisvuodesta 5 hehtaarilla Hirvenojan yksityisen luonnonsuojelualueen perustamisen myötä.

Jätevedenpuhdistamon puhdistusvaatimusten täyttyminen

Riihimäen jätevedenpuhdistamolle tulee jätevesiä Riihimäen lisäksi myös Hausjärveltä ja Lopelta. Jätevedenpuhdistamolla käsiteltiin vettä vuonna 2022 yhteensä 4,1 milj.m3, mikä on noin 13 % vähemmän kuin edellisvuonna. Hausjärven ja Lopen jätevesien osuus oli yhteensä noin 19 % kokonaisjätevesimäärästä.

Jätevedenpuhdistamon jäteveden laatua seurataan neljännesvuosittain päästö- ja käyttötarkkailuohjelman mukaisesti. Vuonna 2021 puhdistamon käsittelytulos täytti ympäristöluvan ¼- vuosikeskiarvovaatimukset. Käsittelytuloksissa huomioidaan mahdolliset ohitukset verkostossa ja puhdistamolla. Vuonna 2022 oli yksi puhdistamo-ohitus, vesisateen ja nopean lumen sulamisen vuoksi huhtikuussa. Pumppaamo-ylivuotoja oli teknisen vian tai sähkökatkon vuoksi kolme, maaliskuussa kaksi ja huhtikuussa yksi.

Saneeratut jätevesiviemärit ja rakennetut sadevesiviemärit

Vuonna 2021 saneerattiin 2,2 km jätevesiviemärilinjaa ja rakennettiin saneerauksen yhteydessä 2,2 km sadevesiviemäriä.

VESISTÖJEN TILAN KARTTAKYSELY

Riihimäen kaupunki sekä Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry keräsivät karttapohjaisella kyselyllä tietoa Riihimäen kaupungin vesi- ja ranta-alueista alkuvuodesta 2022. Kyselyn tuloksia hyödynnetään Uudenmaan vesistökunnostusverkosto -projektissa, joka kokoaa vesistöjen tilaan vaikuttavia toimijoita yhteistyöverkostoksi sekä tunnistaa kunnostusta vaativia kohteita ja auttaa käynnistämään vesistökunnostushankkeita. Verkostoitumisen tavoitteena on edistää alueen vesiensuojelua uusien hankkeiden ja yhteistyön avulla. Lisäksi hankkeen puitteissa on annettu neuvontaa pienille toimijoille (järviyhdistykset, osakaskunnat ym.) rahoituksen hakemiseen sekä asiantuntija-apua kunnostusten suunnitteluun ja toteutukseen. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys koordinoi hanketta ja toteuttaa viestintää omalla toimialueellaan.

Kyselyn tulosten perusteella vastaajille tärkeitä asioita olivat erityisesti puhtaat vedet, rauha ja hiljaisuus, luontoelämykset, sekä virkistyskäyttömahdollisuudet ja niiden saavutettavuus. Kyselyyn vastanneiden huolenaiheet liittyivät rehevöitymiseen ja liialliseen vesikasvillisuuteen, vesistön pohjan liettymiseen sekä vedenpinnan korkeuden vaihteluihin. Lisäksi Vantaanjoen huomiointia Riihimäen vetovoimakohteena toivottiin lisättävän.

Myllylammi

HIRVIJÄRVEN UIMARANNALLE ASENNETTIIN ALUEEN LUONNOSTA KERTOVA TAULU

Hirvijärven kaupungin uimaranta-alueella on uusi alueen luontoarvoista kertova taulu. Hirvijärven koillisnurkalla sijaitseva Kenkiänlahden pohjukka on alueen jylhintä osaa. Ranta-alue edustaa pääasiassa tuoretta kangasmetsää. Ympäröivässä maastossa vuorottelevat tiheä kuusikko ja monipuolinen lehtipuusto. Hirvijärvellä on aiemmin ollut luontopolku, mutta ilkivallan vuoksi osa opasteista oli kadonnut ja kaikki aiemman luontopolun huonokuntoiset opasteet on poistettu.

Hirvijärven uimarannalle asennettu alueen luonnosta kertova taulu

VASTUULLINEN RIIHIMÄKELÄINEN

TAVOITETILA VUONNA 2030

- Riihimäkeläiset ovat ympäristötietoisia ja –vastuullisia. Kaupunkilaiset valitsevat kestäviä palveluita ja tuotteita. Riihimäkeläisen kulutusperäinen ekologinen jalanjälki on pienentynyt 50 % vuoden 2005 tasosta.
- Kaupunki ja riihimäkeläiset yritykset ja yhteisöt kantavat ympäristövastuunsa esimerkillisesti. Useat riihimäkeläiset yritykset ja muut toimijat ovat sitoutuneet ympäristövastuullisuuteen.
- Osallisuus ja yhteisöllisyys ovat osa arkea. Riihimäkeläiset haluavat omalla toiminnallaan olla mukana kantamassa vastuuta ympäristöstä.
- Riihimäki on vastuullinen matkailu- ja tapahtuma-alue. Tietoisuus vastuullisesta matkailusta on kattavaa.
- Ympäristövastuullisuus ja kiertotalous ovat osa opetusta varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.
- Ympäristötietoisuus, –vastuullisuus ja luonnonläheisyys ovat vahvasti esillä kaupungin viestinnässä ja tapahtumissa.

TOTEUTUNEITA JA KÄYNNISTYNEITÄ ASIOITA VUONNA 2022:

- Riihimäen Kiertotalousopetus sai kunniamaininnan Kuntien parhaat kiertotalousteot -kilpailussa.
- Kierrätyskeskuksen toiminta kasvanut ja 2022 oli ennätysvuosi.
- Kirjaston omatoimiaika laajentaa aukioloaikoja 10.10.2022 alkaen
- Kinturinmäen maankaatopaikalla haravointijätteen vastaanottoa 4 päivänä (2x toukokuussa ja 2x lokakuussa).
- Asukaskyselyitä, mm. vaikuta vesien tilaan, paikallisliikenteen asiakastyytyväisyys, kokemuksia R-kyydistä, avo-ojien ongelmakohdat.
- Kotipihakilpailussa oli Ekopiha-sarja

Kirjaston sisätila

Kaupunkilaisten ympäristövastuullisuus

Riihimäkeläisten ympäristövastuullisuutta selvitettiin kyselytutkimuksella toisen kerran loka–joulukuussa 2022. Vastauksia saatiin 151 kpl. Kysely toteutetaan vuosittain.

Vastauksista havaitaan, että suurimmalle osalle vastaajista ilmastonmuutoksen torjunnalla ja vaikutuksilla on merkitystä. Tietoisuus siitä, mitä itse voi tehdä ilmastonmuutoksen torjumiseksi sekä kokemus omien tekojen vaikutuksista on hieman laskenut vuoden takaiseen kyselyyn verrattuna. Tietoisuus luonnon monimuotoisuudesta ja omien tekojen vaikutuksista on hyvällä tasolla. Kyselyn vastaajien parissa useimmat kävelevät ja pyöräilevät lyhyet matkat, kiinnittävät huomiota laitteiden sähkönkulutukseen ja seuraavat asuntonsa sähkön ja lämmön kulutusta. Kaikki jätteensä ilmoittaa lajittelevansa yli 70 prosenttia vastaajista. Kulutustottumuksissa lainaamisen ja vuokraamisen suosio on melko alhainen, mutta useimmat ostavat vain tarpeellista.

Ilmastomuutoksen osalta toivottiin tietoa sekä siitä, mitä kaupunki tekee, että siitä, miten asukkaat voivat omilla teoillaan vaikuttaa ilmastonmuutoksen hillintään. Tietoa toivottiin konkreettisten esimerkkien kautta, helposti lähestyttävässä muodossa ja uutta tutkimustietoa ja uusia ratkaisuja painottaen. Vastauksissa toivottiin myös metsien ja puistojen lisäämistä sekä elinympäristöjen ennallistamista, avohakkuiden välttämistä, kasvillisuuden ja istutusten lisäämistä, tietoa ja toimia vieraslajeihin liittyen, etenkin espanjansiruetanoihin ja vieraslajien keräämisestä ja hävittämisestä sekä lisätietoa ilmanlaadusta ja jätteiden lajittelusta. Suurena huolenaiheena monessa vastauksessa oli liiallinen rakentaminen ja lähiluonnon katoaminen. Myös roskaaminen ja jätteiden heittäminen luontoon nousi huolenaiheeksi ja tähän toivottiin valistusta ja valvontaa.

Vihreän lipun päiväkodit ja koulut

Vihreä lippu on kestävän kehityksen ohjelma ja ympäristösertifikaatti päiväkodeille, kouluille, oppilaitoksille ja vapaa-ajan toimijoille. Riihimäellä Vihreän lipun kouluja olivat vuonna 2022 Haapahuhdan koulu, Harjunrinteen koulu ja Eteläinen koulu.

Riihimäki on Reilu Kaupunki

Riihimäki on ollut Reilu kaupunki jo vuodesta 2012, mikä tarkoittaa Reilun kaupan kahvia ja teetä yli 10 kahvilassa tai ravintolassa, kaupungin tilaisuuksissa ja kokouksissa sekä yhdistysten tai järjestöjen tilaisuuksissa. Se tarkoittaa myös kestävän kehityksen kriteerien huomioimista hankinnoissa. Reilun kaupan kannatusryhmä toimii aktiivisesti, järjestää tapahtumia ja viestii Reilusta kaupasta. Kaupunkiorganisaation tarjoiluissa käytetään Reilun kaupan kahvia ja teetä ja päiväkodeissa ja kouluissa tarjotaan Reilun kaupan banaaneja.

Vuonna 2022 Reilun kaupan viikolla oli kierrätyskeskuksen kahvila Kuplassa tarjolla Reilun kaupan tuotteista valmistettua banaani-suklaakakkua sekä kahvia, joka on Kuplassa aina Reilun kaupan tuotantoa. Sosiaalisessa mediassa nostettiin Reilun kaupan asiaa esille

- 8.3. Naistenpäivänä
- 5.6. Maailman ympäristöpäivänä
- 22.9. Reiluna kahvitaukona
- 10.10. Reilun Kaupan viikolla

KIRJASTON OMATOIMIAIKA

Riihimäen kirjastossa otettiin lokakuussa 2022 käyttöön omatoimiaika, jolloin kirjaston asiakkaat voivat käyttää omatoimikirjastoa myös kirjaston palveluaikojen ulkopuolella. Asiointi tapahtuu tällöin kokonaan itsepalveluna, eli henkilökunta ei ole paikalla. Omatoimiaikana kirjastoon kirjaudutaan kirjastokortin ja pin-koodin avulla.

Omatoimiaikana asiakkaat voivat lainata ja palauttaa aineistoa automaateilla, lainata noudettavia varauksia ja lukea lehtiä sekä hyödyntää langatonta asiakasverkkoa. Omatoimiaika laajentaa kirjaston käyttöä ja antaa mahdollisuuden lainaamiseen ja kirjaston käyttöön joustavasti asiakkaan aikataulujen mukaan.

Kirjaston valaistus

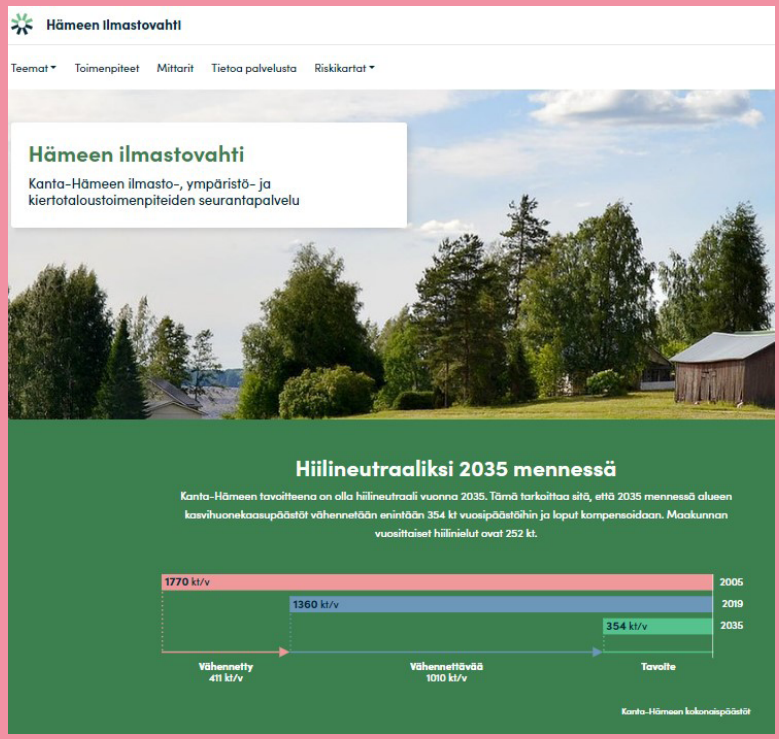
HÄMEEN ILMASTOVAHTI

Hämeen ilmastovahti julkaistiin huhtikuussa 2022. Se on ensimmäinen maakunnallisesti toteutettava verkkopalvelu, joka kokoaa yhteen palvelussa mukana olevien organisaatioiden ilmasto-, kiertotalous- ja ympäristötoimet. Hämeen ilmastovahdissa on mukana kaikkien Kanta-Hämeen kuntien lisäksi muita julkisia toimijoita, seurakunta ja oppilaitoksia. Vuoden 2022 lopulla mukaan liittyi myös muutamia yrityksiä.

Hämeen ilmastovahti tekee ilmasto-, ympäristö- ja kiertotaloustyöstä näkyvää, antaa asukkaille ja päättäjille mahdollisuuden seurata toimenpiteiden etenemistä ja tuo vastuunjakoon selkeyttä. Maakunnallinen ilmastovahti madaltaa myös pienempien kuntien ja muiden toimijoiden liittymistä mukaan sekä tehostaa alueen ilmastotyötä. Ilmastotyötä tekevien verkoston kokoaminen on aloitettu ilmastovahdissa mukana olevien organisaatioiden kesken.

Riihimäen kaupungilta Hämeen ilmastovahdissa on mukana 62 toimenpidettä. Näiden etenemistä päivittävät yhteyshenkilöt ja tietoja hyödynnetään ympäristöpolitiikan toteutumisen raportoinnissa sekä tämän ympäristöraportin koostamisessa. Myös kaupunkiorganisaation toimialat ja työyksiköt voivat seurata toimenpiteiden etenemistä ilmastovahdin avulla.

Hämeen ilmastovahti löytyy osoitteesta https://hameenilmastovahti.fi/.

OSALLISTUVASSA BUDJETOINNISSA ÄÄNESTETTIIN TOTEUTETTAVAKSI LISÄÄ ROSKIKSIA, TAPAHTUMIA, LIIKUNTAPAIKKOJEN PARANNUSTA JA OMAISHOITAJILLE VIRKISTYSPÄIVÄ

Osallistuvan budjetoinnin äänestyksessä talvella 2022–2023 äänestettiin toteutettavaksi kymmenen asukasideaa. Suosituin idea oli yleisten roskisten lisääminen, jonka lisäksi toteutettavaksi äänestettiin omaishoitajien virkistyspäivä, puistoruokailu kesäloman ajaksi, lähimarkkinatapahtuma, graffitiseinän pidentäminen, Graniitin aukion tapahtumia kesällä, pyöräteiden korjaukset, kiertävän kotieläinpihan vierailu sekä Riuttassa keskisuuren mäen kunnostus turvalliseksi talvikäyttöön ja frisbeegolfradan päivitys.

SIISTI RIKSU –TAPAHTUMIA VUONNA 2022

Siisti Riksu -kampanja käynnistettiin vuonna 2008. Vuonna 2022 kampanjan avulla jatkettiin kaupungin yksiköiden ja yhteistyötahojen voimin työtä puhtaan ja viihtyisän kaupunkiympäristön puolesta. Teema vuosina 2021–2022 oli Siisti reitti.

Kaupungin yksiköt yhteistyötahoineen järjestivät tai osallistuivat muun muassa seuraaviin kampanjoihin ja tapahtumiin:

- Jäteselviytyjät-kilpailu järjestetään Kiertokapulan toimialueen 4.-luokkalaisille.
- Pääsiäisenä oli paljon turvallista puuhaa, näkemistä ja kokemista niin ulkoilmassa kuin sisätiloissakin.
- Vaarallisen jätteen keräystempaus järjestettiin 14.5.
- Perinteiset siivoustalkoot pidettiin 25.4.–23.5.
- Kinturin lehti- ja risujätteen vastaanottopäivät järjestettiin 12.–13.5. sekä 20.10. ja 30.10.
- Uudet syväkeräyssäiliöt asennettiin Skeittiparkkiin ja Jukka Jalosen puistoon
- Perhospuistoon runopolku, avajaisia vietettiin 15.6.
- Sammalistonsuon kosteikolle luontopolku, avajaiset 8.6.
- Luonnonmuistomerkkien opastetaulut tarkastettiin ja päivitettiin
- Vahteriston ulkoilu- ja luonnonsuojelualueen yleisopasteita uusittiin ja asennettiin opaste myös Teerimäenkadun varteen, luonnonsuojelualueen opastemerkkejä uusittiin sekä ohjattiin väliaikaisin kyltein maastopyöräilyä pois luonnonsuojelualueelta
- Hatlamminsuon luontopolun QR-koodit korjattiin
- Hirvijärvelle pystytettiin uusi luontotaulu
- Vieraslajitorjunta jatkui
- Ohjeistettiin, että koiria ei saa uittaa taimenten kutusoraikolla Käräjäkoskella
- Skeittiparkin avajaisia vietettiin 8.10.
- Keskusurheilupuistoon uusi ulkokuntosali
- Peltosaaren yleisurheilukentän perusparannus valmistui
- Piikinmäen uudet kuntoportaat valmistuivat
- Piikinmäenpuisto ja Saunapuisto kunnostettiin
- Peltosaaren yleisurheilukenttää perusparannettiin
- Kinkkutemppu keräsi paistorasvoja

Lisäksi Siisti Riksu –teema oli esillä koulujen työssä, varhaiskasvatuksessa sekä nuorisopalveluiden ja kulttuuri- ja vapaa-aikakeskuksen tapahtumissa.

SIISTI RIKSU

RIIHIMÄEN YMPÄRISTÖN TILA

Riihimäellä ympäristön tilan seurantaa on kehitetty yhdenetyn seurannan suuntaan, jolloin tietyllä alueella seurataan ympäristön tilan, eli ilmanlaadun, pintavesien ja pohjaveden sekä luonnon monimuotoisuuden muutoksia.

Riihimäen ympäristön tilaa esittelevä raportti on julkaistu Riihimäellä noin 5–10 vuoden välein. Tuorein raportti ”Riihimäen kaupungin ympäristön tila 2017” ilmestyi vuonna 2019. Raporttiin on koottu laajasti tietoa Riihimäen ympäristön tilasta ja ympäristön tilan seurannasta. Raportti löytyy ympäristönsuojelun internetsivuilta osoitteesta *https://www.riihimaki.fi/asu-ja-rakenna/ymparisto-ja-luonto/ympariston-tila/*. Tässä vuosittain julkaistavassa kaupungin ympäristöraportissa kerrotaan vain lyhyesti tutkimusten tilanteesta sekä tarkemmin kyseisenä vuonna tehdyistä tutkimuksista.

Riihimäki on tiivis kaupunki, jossa yli 90 % kaupunkilaisista asuu kolmen kilometrin säteellä rautatieasemasta. Kaupunkiluonnon elinvoimaisuus ja luonnon monimuotoisuus edellyttävät riittävän laajoja, yhtenäisiä viheralueita sekä yhteyksiä myös tiiviin kaupunkirakenteen sisällä. Riihimäellä on rakennettuja ja avoimia viheralueita noin 170 ha, luonnonsuojelualueita noin 258 ha, taajamametsiä noin 450 ha ja talousmetsiä noin 600 ha. Kaupunkirakenteen tiiviinä säilyttäminen luonnonläheisyyttä menettämättä on yksi kaupungin tavoitteista.

Riihimäellä on monipuolinen ja runsas luonto

Riihimäellä luonto on monipuolista, sillä kaupungissa on metsien lisäksi soita ja vesistöjä. Natura-verkostoon kuuluvia alueita ei Riihimäellä ole yhtään. Luonnonsuojelualueita Riihimäellä on yhteensä 258 hehtaaria, tuoreimpana Hirvenojan luonnonsuojelualue. Lisäksi suojeltuja luontotyyppejä on pienialaisia jalopuumetsiköitä, yhteensä 4,1 hehtaaria. Arvokkaita luontokohteita seurataan LUMOS-seurantaohjelman mukaisesti.

Linnuston lajikirjoa on kartoitettu viimeksi vuosina 2013–2014. Selvityksen tuloksena todettiin lintulajiston säilyneen kaupungin pienestä pinta-alasta huolimatta runsaana, kattaen 228 lintulajia. Selvityksessä havaittiin 27 valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalaiseksi luokiteltua lajia, mikä kertoo moni-ilmeisestä alueellisesta ympäristöstä, jossa viihtyvät monen tyyppiset linnut.

Liito-oravien esiintymisalueet Riihimäellä kartoitettiin koko kunnan kattavasti viimeksi vuonna 2013. Kartoituksessa todettiin liito-oravan kannan pienentyneen edelleen ja liito-orava on vaarassa hävitä kaupunkialueelta kokonaan. Asutut alueet keskittyvät Riihimäen etelä- ja lounaisosien metsä- ja järviseudulle. Seuraavan kerran liito-oravien esiintyminen kartoitetaan koko kunnan kattavasti vuonna 2023.

Merkittävimmät ja monilajisimmat lepakkoalueet sijaitsevat Vatsiassa ja Arolammilla. Kaupunkialueella aktiivisimmat lepakkopaikat ovat Vantaanjoella Peltosaaren kohdalla sekä Lasitehtaan ja hautausmaan ympäristössä. Myös Varuskunnan alue on ajoittain erittäin aktiivinen lepakkoalue.

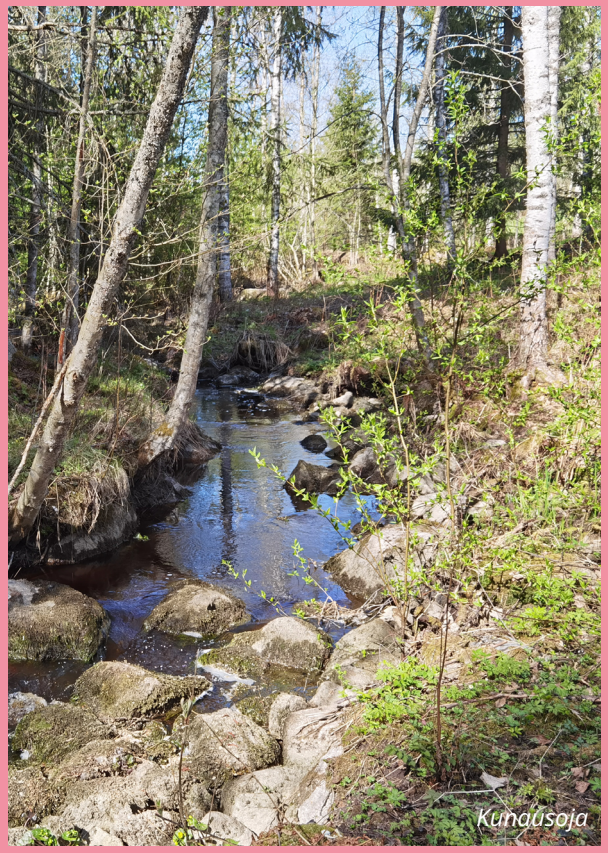

Kenkiänkoski

LUMOS -SEURANTA 2022

Riihimäellä vuonna 2003 käynnistyneessä luonnon monimuotoisuuden seurantaohjelmassa (LUMOS) seurataan arvokkaiden luontokohteiden tilaa. Seurantaan sisältyy arvokohteiden luonnontilan ja lajiston seuranta, rajausten tarkastus sekä suojelu-, hoito- ja seurantatarpeen arviointi. LUM0S-hankkeen alussa seurantaohjelmaan otettiin Riihimäeltä mukaan 98 luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokasta aluetta. Tämän jälkeen seurantaa on tehty vuosina 2006, 2008, 2010, 2011, 2016, 2017, 2021 ja 2022. Seurannassa kohteiden laji- ja luontotyyppitietoja on päivitetty ja rajauksia tarkastettu muun muassa rakentamisen ja toteutuneiden hakkuiden perustella. Luonnontilaltaan suuresti muuttuneita kohteita on poistettu LUMOS-alueiden luettelosta ja vastaavasti muutamia uusia kohteita on otettu mukaan seurantaohjelmaan.

Keväällä ja kesällä 2022 inventoitiin kaikkiaan 18 arvokasta luontokohdetta. Inventointien perusteella kolme kohdetta poistettiin LUMOS-seurannasta kunnostusojitusten, hakkuiden sekä rakentamisen takia. Seitsemän alueen rajaus säilytettiin ennallaan, kolmen alueen rajausta pienennettiin avohakkuiden vuoksi ja kolmen alueen rajausta laajennettiin. Kaksi uutta kohdetta kelpuutettiin mukaan LUMOS-ohjelmaan. Vuoden 2022 seurannan jälkeen LUMOS-ohjelmassa on 114 kohdetta. Näistä 20 on lehtoja, 7 harjuja, 38 kangasmetsiä, 6 soita, 7 kallioalueita, 5 lintuvesiä ja muita vesistöjä, 3 ranta-aluetta, 12 pienvesiä, 10 puistoja ja suojaviheralueita ja 6 luonnonmuistomerkkiä.

Kunaisoja

RIIHIMÄEN LUONNONSUOJELUOHJELMA

Kaupungin tavoitteena on lisätä luonnonsuojelualueita 4 %:iin maa-alasta nykyisestä 2 prosentista. Kesän 2021 luontoinventointien yhtenä tavoitteena oli selvittää, löytyykö tällaisia potentiaalisia luonnonsuojelualueita kaupungin maaomaisuudesta. Inventointien perusteella luonnonsuojelualueiksi soveltuvia kohteita löytyi yhteensä kaksitoista. Alueiden yhteispinta-ala on 195,5 hehtaaria. Vuoden 2022 aikana nämä alueet priorisoitiin ja aikataulutettiin sekä käynnistetiin alueiden suojelusta neuvottelut Hämeen ELY-keskuksen kanssa. Työn tuloksena syntyi luonnos Riihimäen luonnonsuojeluohjelmaksi. Ohjelma toimitetaan kevään 2022 aikana elinvoimalautakunnan kautta kaupunginhallituksen ja -valtuuston hyväksyttäväksi. Kaupungin päätösten jälkeen Hämeen ELY-keskus päättää kaupungin esittämien alueiden rauhoituksesta. Luonnonsuojeluohjelmassa ensi vaiheessa rauhoitettavia kohteita on kuusi: Haukkavuorenmaa, Käpälämäki, Ihantolan purolehto, Vantaanjokilaakso, Korttionmäki ja Paalijärven eteläranta. Näiden yhteispinta-ala on 75 hehtaaria. Jatkosuunnitteluun siirtyi kuusi kohdetta.

Ilmanlaatu on säilynyt hyvänä

Ilmanlaatua Riihimäellä on selvitetty bioindikaattoritutkimuksella viimeksi vuonna 2014 ja hengitettävien hiukkasten pitoisuuksien osalta vuonna 2016. Ilmanlaadun on todettu olevan pääsääntöisesti hyvää ja merkittävin vaikuttava tekijä on autoliikenne. Bioindikaattoritutkimuksessa havaittiin ilmanlaadun olevan Riihimäellä heikointa keskustassa.

Riihimäen ilmanlaadun seuranta käsittää myös noin 10 vuoden välein tehtävän ilmanlaadun leviämismalliselvityksen laadinnan. Tämä työ käynnistyi syksyllä 2022 ja valmistuu kesään 2023 mennessä. Selvityksen toteuttaa Ilmatieteenlaitos. Ilmanlaatuselvityksessä määritetään leviämismallilaskelmien avulla autoliikenteen, energiantuotannon ja teollisuuden sekä kiinteistökohtaisen lämmityksen päästöjen aiheuttamat ilmanlaatuvaikutukset Riihimäen kaupungin alueella. Tulokset raportoidaan vuoden 2023 ympäristöraportissa.

Melulle altistuvien määrän ennustetaan kasvavan

Riihimäen meluselvitys päivitettiin vuonna 2019. Tieliikenteen melulle altistuvien määrä on kasvussa. Tieliikenteen päiväaikaiselle melulle altistuu Riihimäellä noin 2000 henkilöä. Alueilla, joilla junaliikenteen melu yöaikaan ylittää ohjearvon, asuu noin 740 henkilöä.

Vesistöjen tila on vaihteleva

Vesistöjen veden laadun seurantaa on toteutettu suunnitelmallisesti vuodesta 2006 lähtien, järviä tarkkaillaan kolmen vuoden välein ja lampia kuuden vuoden välein. Viimeisin laajempi tarkkailu toteutettiin vuonna 2018 ja suppeampi järvitarkkailu 2021. Merkittäviä muutoksia ei seurannassa ole havaittu. Hirvijärven ja Suolijärven vedenlaatu on hyvä, ravinnepitoisuudet ovat matalaa tasoa eikä muutosta rehevämpään suuntaan ole todettavissa. Molemmissa järvissä oli kuitenkin nähtävissä veden lievää ruskettumista, mikä liittynee pidentyneisiin ja sateisiin syksyihin. Valuma-alueelta tulevaa humushuuhtoumaa voi lisätä myös voimaperäiset metsähakkuut ja ojitukset. Luontaisesti rehevässä ja maatalouden kuormittamassa Paalijärvessä vedenlaatu on tyydyttävää. Paalijärveen laskevassa Vähäjärvessä vesi oli vuoden 2021 seurannassa erittäin ruskeaa ja ravinnepitoisuudet vedessä hyvin korkeita. Levähaittoja Riihimäen järvissä ei esiintynyt kesän 2021 aikana.

Kalatonlammi

Yhteenveto ja kehittämistarpeita

Tähän järjestyksessä jo 23. ympäristöraporttiin on koottu Riihimäen ympäristöasioiden tilanne vuonna 2022. Merkittävä vuoden 2022 ympäristöteko on uuden kaupunkistrategian ja päivitetyn ympäristöpolitiikan aiempaa selkeämpi yhteensovittaminen. Strategia RakasRiksu2035 hyväksyttiin valtuustossa huhtikuussa ja ympäristöpolitiikan päivitys kesäkuussa. Strategian Kestävän kasvun yhteisön tavoitteena on hiilineutraali Riihimäki ja visiossa myös monimuotoinen luonto sekä kiertotalous nousevat tärkeiksi kärjiksi. Strategian tavoitteet tukevat kaupungin ympäristötyötä ja nostavat ympäristöpolitiikan sekä toimenpideohjelman tärkeäksi suunnannäyttäjäksi.

Riihimäen sitoumuksena on tavoitella jätteettömyyttä, päästöttömyyttä ja kestävää kulutusta sekä edistää kiertotaloutta. Riihimäen CO2-päästöjen kehitys on ollut hidasta hiipimistä alaspäin. Strategian tavoitteeksi on asetettu 10% vuotuinen päästövähennys, mikä edellyttää kaupungin omien toimien lisäksi myös valtakunnallisia harppauksia esimerkiksi tieliikenteen päästökehityksen osalta. Suurimmat päästöt tulevat Riihimäellä tieliikenteestä, seuraavaksi suurin osuus on lämmityksellä. Lämmityksessä kaukolämmön osuus on haasteellinen, sillä jätteiden käsittelyllä tuotettavan kaukolämmön päästöt ovat korkeat huolimatta sen statuksesta hukkalämmön hyödyntäjänä. Lämmön varastoinnin edistäminen ja varalämmön muuttaminen uusiutuvaksi olisivat hyviä askeleita kohti vähäpäästöisempää kaukolämpöä. Riihimäellä on käytetty kaupungin kiinteistöissä uusiutuvaa sähköenergiaa vuodesta 2018 lähtien ja sopimukset alkuperäsertifioidusta sähköenergiasta ulottuvat vuoteen 2026. Aurinkosähköjärjestelmä on viidessä kiinteistössä ja öljylämmitys käytössä enää kolmessa kiinteistössä. Erittäin tärkeitä energiatekoja on tehty myös korjausten sekä kiinteistötekniikan optimointien ja säätöjen yhteydessä, sillä käytön aikaisessa kulutuksessa pienetkin säästöt kertautuvat ajan mittaan suuriksi.

Jätteettömyyden tavoite on vielä kaukana, sillä jätemäärä on edelleen valtava. Kiertotalous on suuri mahdollisuus, jonka edistämisestä on palkittu kunniamaininnalla Riihimäen koulujen kiertotalousopetus. Lasten ja nuorten kiertotalousosaamisen lisääminen on tärkeä askel kohti resurssiviisaampaa tulevaisuutta. Tiedon lisääminen on yksi parhaista keinoista kannustaa kuntalaisia ja yrityksiä osallistumaan yhteisiin tavoitteisiin.

Kulutus on edelleen liian suurta globaaliin kestävyystasoon nähden eikä tähän ole tullut suuria muutoksia viime vuosina. Vastuulliset hankinnat kaupunkiorganisaatiossa ja kaupunkilaisten opastaminen vastuullisempaan kuluttamiseen ovat avainasemassa tämän tavoitteen osalta. KEINO-akatemioista saadut opit tuodaan hankinnoissa käytäntöön lähivuosien aikana ja jo joissakin vuoden 2022 hankinnoissa on yhteistyössä pohdittu kriteeristöjä monitahoisesti kestävyyden edistämiseksi. Kiertotalousviikko, jota vietettiin ensimmäisen kerran vuonna 2022, nostaa esille uudelleenkäytön, korjaamisen ja huoltamisen tärkeyden. Pitkäikäiset tuotteet ovat erittäin tärkeä osa kulutuksen vähentämisessä. Vuoden 2020 KERI-hankkeessa koottu kestävien palveluiden listaus sisältääkin useita korjaus- ja huoltopalvelua tarjoavia yrityksiä. Riihimäen kierrätyskeskus teki vuonna 2022 jälleen ennätystuloksen ottamalla vastaan ja etsimällä uuden käyttäjän lähes 130 000 tuotteelle. Se on kiertotaloutta aidoimmillaan!

Riihimäen tiivis kaupunkirakenne on tärkeä myös resurssiviisauden näkökulmasta ja luo mahdollisuuksia esimerkiksi palveluiden saavuttamiselle ja viisaalle liikkumiselle. Luonnon monimuotoisuudesta on kuitenkin huolehdittava myös kaupunkiympäristössä ja kaupunkikehityksessä, sillä monimuotoinen luontoympäristö on elintärkeä myös ihmisille. Luonnonsuojelualueiden kartoituksen tuloksena on löydetty noin 75 hehtaarin laajuudelta alueita, joiden suojelussa on mahdollista edetä nopeasti. Luonnonsuojelualueiden lisäksi olisi kuitenkin jokaisessa hankkeessa pohdittava vaikutukset luonnon monimuotoisuuden parantamiseen ja pyrittävä haittojen minimoinnin lisäksi tukemaan ja parantamaan monimuotoisuuden kehittymistä.

JOHDON KATSELMUKSESSA TODETUT KEHITTÄMISTARPEET

Kaupungin johtoryhmä tekee katselmuksen kaupungin ympäristötyöhön vuosittain. Kevään 2023 katselmuksessa todettiin, että viime vuosina on laadittu hyviä ja tarpeellisia linjauksia, suunnitelmia ja ohjeistuksia. Seuraavaksi nämä on vietävä käytäntöön ja seurattava vaikutuksia. Johtoryhmä nosti erityisinä kehittämiskohtina esille:

- **Kestävän elämäntavan mahdollisuuksien esille nostaminen Riihimäellä.** Kestävyys voi olla pieniä tekoja tai kokonaisvaltaista elämäntapaa, joihin molempiin Riihimäki tarjoaa hyvät mahdollisuudet. Riihimäki on aito vartin kaupunki tiiviine kaupunkirakenteineen ja kaupunkipyörineen, lähellä sijaitsevine palveluineen ja luontokohteineen sekä kestävyyttä edistävine palveluineen ja yrityksineen, kuten kierrätyskeskus, kirjasto tavaralainaamoineen, korjaus- ja huoltoyritykset ja RiiCycle -kiertotalousklusteri. Tätä mahdollisuutta tullaan jatkossa tuomaan enemmän esille ja hyödyntämään Riihimäen markkinoinnissa.
- **Seuranta ja mittarit kannustavat tekoihin ja suuntaamaan resurssit oikein.** Mittareiden kehittäminen seurannan kannalta oikeanlaisiksi, mahdollisimman kuvaaviksi, todelliseen dataan pohjautuviksi ja tekoihin reagoiviksi on tärkeää.
- **Tuodaan laaditut ohjeet ja linjaukset käytäntöön ja pyritään toteuttamaan edistyksellisiä hankkeita.** Lainsäädännölliset vaatimukset osoittavat minimitason, jonka ylittäminen tarkoittaa edelläkävijäkunnalle sopivaa laadukasta ja innovatiivista otetta. Myös strategisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää minimitason ylittämistä ja kunnianhimoista otetta. Rakentamisessa olisi kannattavaa hyödyntää valmiita sertifiointeja ja merkintöjä, joilla olisi myös markkina-arvoa. Sertifioidulle rakentamiselle on myös helpompi hakea rahoituksia.
- **Edelläkävijäkuntaverkostoihin kuuluminen ja niistä saatavan tiedon ja koulutusten hyödyntäminen** on tärkeää kaupungin kehittymisen kannalta. Tiedonkulkua ja osallistumista edelläkävijäkuntatapaamisiin sekä verkoston jäsenistön tuntemusta ja koulutuksia on syytä edelleen kehittää kaupungin sisällä. Verkoston jäsenyyden näkyvyyttä sidosryhmille on myös tarpeellista kehittää, sillä se antaa mahdollisuuden positiiviseen, tulevaisuuteen katsovaan ja edelläkävijyyttä sekä kumppanuutta korostavaan viestintään.

Hatlamminsuo

RIIHIMÄKI

www.riihimäki.fi